

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 29 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDTÉSEK:
4-hetében heti sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 10 fillér.

Nyitási péntek sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesített
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 37.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, január 27.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A kereskedők és az adó-reform.
- Az arad-kikindai vasút története.
- Kedélyes adó-vita.
- A török nép ellenünk.
- A polgármester budapesti utja.
- Új rend az adóhivatalban.
- Aradi borkereskedők károsodása.
- Justh a király előtt.
- Katona-tréfák a t. Ház folyosóján.
- Királyok alkonya.
- Táncos diák-regiment.
- Farsangi kivégzés.
- Tarkaságok.
- Tárca: A képzelődés.

A kereskedők és az adó-reform.

Írta: Nagy Sándor dr. orsz. képviselő.

Arad, január 26.

A világ minden adó-reformjának közös sorsa, hogy azokat az adózó közönség gyanakvással és bizalmatlansággal fogadja, mivel meggyőződése, hogy a kormányok csakis finánciális érdekből nyulnak az adótörvények reformálásához, tehát minden új adótörvény nyílt vagy burkolt adóemelést rejt magában. Magyarországon annyi- val is indokoltabbnak látszott a bizalmatlanság, mert tényleg eddigelé nálunk ugyszólván minden adóreform egyértelmű volt az adózók újabb megterhelésével. Egészen természetes jelenség tehát, hogy valamennyi társadalmi osztály, sőt valamennyi adóköteles egyén a maga gazdasági és szociális érdekeinek sérelmét kereste az adóreformban és az egész vonalon megkezdődött a harc, melynek

célja az, hogy a kormány és illetve a képviselőház eliminálja a javaslatból a sérelmes intézkedéseket.

A kereskedőknek, ügyvédeknek, orvosoknak, mérnököknek, művészeknek és egyáltalán mindazoknak, akik a III-ik osztályu kereseti adó alá tartoztak, ezután pedig a javaslat értelmében általános kereseti adót és jövedelmi adót fognak fizetni, leglényegesebb sérelmük és panaszuk az volt, hogy nekik semmi intézményes biztosítékuk nincs arra nézve, hogy velük szemben a javaslat nem képez adóemelést. Voltak egyéb panaszok is, melyek különösen a kivetési időszakra, adó-kulesra és adó-igazgatásra vonatkoztak, de a legtöbb panasz arra irányult, hogy a javaslat az ő javukra semmi gátat sem emelt az adóemeléssel szemben, mivel az ő adójukat a javaslat maximális határvonallal nem kontingentálta.

A kereskedők panasza teljesen jogos volt. Még ugyanis a pénzügyi bizottság a földadót kontingentálta egy maximális összegben, addig az általános kereseti adót kontingentálni nem akarta, azt mondván, hogy a föld területe nem változik, de a kereseti adót nem lehet kontingentálni azért, mert a kereseti adó az adóköteles alanyok és tárgyak fluktuációja folytán folyton változik, ott tehát egy megkötő határvonalat felállítani nem lehet. A földbirtokosoknak megadta a bizottság a garanciát, hogy tőlük földadóban nem lehet többet bevenni 74 millió koronánál, akármilyen legyen

is a kataszteri tiszta jövedelem, mert, ha föld-adóban 74 millió és még valami csekélység befolyik, úgy a föld-adó százalékának megfelelő leszállítása iránt intézkedés teendő. A kereskedőknek semmi biztosítékuk nem volt, tőlük az amugy is magas adókules alkalmazásával be lehetett szedni akármilyen nagy összeget is, mivel semmi intézkedés nem volt sem az összeg nagyságára, sem az adókules esetleges leszállítására nézve.

Ezért kívánták a kereskedők az általános kereseti adó maximális kontingentálását és a határozati javaslat, melyet Aradon az Országos Kereskedelmi gyűlés által összehívott értekezlet Szende Pál dr. titkár ur javaslatára elfogadott, azt tartalmazta, hogy a kereskedők a kereseti adó maximális kontingentálását követelik, mivel csakis így lesznek megnyugtatta arra nézve, hogy egy bizonyos, az eddigi kivetésnek megfelelő összegnél többet tőlük behajtani nem fognak általános kereseti adóban.

A függetlenségi és 48-as párt értekezletén a legerélyesebben sikra szállottam a kereskedők érdekeiért és rámutattam arra, hogy bár a javaslat egy nagy koncepcióju munkálat, bár a kisbirtokosnak feltétlenül javára szolgál, nagy hibája, hogy nem ad intézményes biztosítékot a kereskedőknek és egyáltalán az általános kereseti adó alá tartozandó adóköteleseknek az adóemeléssel ellen, tehát igenis jogosult a kereskedő-osztálynak harcra és jogosult mindaddig, míg a biztosít-

A képzelődés.

— Erdekes esetek. —

A múlt héten egy pesti hölgy orvosának elpanaszolta, hogy hamis fogsorát lenyelte. A szegény asszony egészen oda volt, megérezte torkában a megakadt fogsort, amint hegyes élei a husban mély sebeket ejtenek, s neki iszonyu fájdalmakat okoznak.

Az orvos kartársaival az esetet megbeszélvén, abban állapodtak meg, hogy a hölgyen tracheotomiát hajtsanak végre, vagyis torkát felmetszve, onnan a hamis fogsort úgy, ahogy kiveszik.

Midőn már a műtéthez készültek és a beteget ágyában a helyes fekvésre akarták bírni, egyikük az ágy előtti szőnyegen valami kemény tárgyra lépett, mi nem volt egyéb, mint az állítólag elnyelt hamis fogsor. Mihelyt a hölgynek a megtalált fogsort megmutatták, — fájdalmai azonnal megszűntek, vagyis az illuzió megszűntével a tünetek is elmúltak.

Nem kevésbé érdekes a következő eset, melyet szintén egy szellemileg ép és egészséges emberen észleltek.

Az 1870-iki hadjárat alatt egy lovas küldöncöt oly nyílt terepen kellett átküldeni, mely az ellenség ágyutúze alatt állott. A veszélyes küldetésre az illető tiszt egy nagyon bátor és megbízható egyént szemelt ki magának,

kiről tudta, hogy dolgát ügyesen fogja végezni, mindamellét nem titkolta el előtte a veszélyes helyzetet.

— Lapulj meg lovad nyakán és vágtsd neki az erdő tulsó sarkának; minden golyó nem talál!

A katona elindul. A tiszt látesővével figyelemmel kíséri mozdulatait. Eleinte minden jó ment, de egyszerre a küldőne lováról lefordul, mintha villámesapás sújtotta volna.

Azonnal még egy küldöncöt menesztettek után, ki a földön heverő katonát nyergébe fölemelve, szerencsésen a mozgó kórházba viszi. Itt kiséri, hogy az illető csak elájult, de sebről szó sincsen. A magához tért katona azt kérde az ágya mellett ülő seborvostól, hogy milyen a sebe, mely neki annyi fájdalmat okoz.

— Legyel nyugodt barátom, — felelé az orvos, — a seb azok közévaló, melyek sohasem gyógyulnak meg, mert egyelőre csak külső sérült meg!

A katona csakugyan érintetlenül maradt, de a kulacsából kifolyó bort vérnek tartotta, mely egy puskagolyó által okozott lyukon kitudult. Az előlötti feindulás elájulását idézte elő.

Egy lelkész ötezer híve előtt a templomban szónokol. Egyszerre csak elhallgat és a kántornak jelt ad, hogy az orgonán valamit

játszon. Erre aztán lemegy a szószékről és a sekrestyéből orvos után küld, ki néhány pere múlva el is jött.

— Barátom, — mondja a lelkész, — azt hiszem, utolsó óráim megérkezett. Olynemű rosszullet vett erőt rajtam, mely nem esal. Végem van!

— Meg fogom önt vizsgálni, — felelé az orvos és a lelkész ellenkezésének dacára lehuzza ruháit.

Az orvos csakhamar egy belső zsebben kettő tört üvegesét talál, melynek tartalma a lelkészen elterjedt.

— Honnan kapta ezt az üvegesét? Mi volt benne?

— Akonit, mondja a lelkész.

— Most már mindent tudok, — felelé az orvos, s miután a papot jól megmosta és ledörzsölte, azt mondta, hogy már most a szónoklatot bátran folytathatja, mert semmi baja.

És úgy is volt, mert itt is a képzelődés működött. Ugyanis a lelkész szivdobogásban szenvedvén, többnyire akonittal telt kis üvegesét hordott magával. Prédikálás közben kezeivel hadonázván, a törekeny üveg elpattant és az akonit a pap mellét elárasztotta. Az erős szag megütötte a lelkész orrát, ki görcseire gondolva, nemesak rosszat sejtett, hanem halálát is várta.

ték a maximális kontingentálás által nekik meg nem adatik. Ezután még akadt egy-két szónok, aki szintén követelte ezen kontingenst.

A vita befejezte után felállott Wekerle Sándor pénzügyminiszter és reflektálva az összes ellenvetésekre, kijelentette, hogy bár a javaslatnak amugy sem volt tendenciája, hogy a kereskedők adóját emelje, mégis megnyugtatóan hajlandó bevenni az általános kereseti adóról szóló törvényjavaslatba egy olyan rendelkezést, mely a kereseti adót kontingentálja, még pedig úgy, mint ahogy a földadó kontingentálva van, tudniillik a kontingens itt is maximális összeget állapít meg és ha ezen összegnél és még 2 százaléknál több szedetik be, úgy az adó-kulcs itt is, mint a földadónál, leszállítatik. Midőn az értekezletről távoztunk, a miniszter megszólított és újra ismételte, hogy készséggel megy bele a kontingentálásba annyival is inkább, mert rosszhiszeműleg vagy téves felfogással gyanúsíthatták csak meg, mintha a kereskedelmi osztályt az eddiginél nagyobb adó-teherrel akarná sújtani. A miniszternek az értekezleten tett kijelentése által a kereskedők legfőbb sérelme szánálva lett. Teljesen tulzott óvatosságból másnap felkerestem Glücksthal Samu dr. urat, az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés ügyészét és a kereskedők mozgalmanak igazán zseniális vezetőjét és sajtó-harcosát és megkérdeztem tőle, vajjon velem egy nézetem van-e arra nézve, hogy a kereskedők küzdelme sikerrel járt és a miniszter elhatározása a legfőbb sérelmet megszüntette, tehát nincs tovább értelme, hogy a harc az eddiginek megfelelő módon folytatassék? Glücksthal dr. ur nekem azt felelte, hogy majd értesíti az igazgató választmányt, de már ő is ki meri jelenteni, hogy a legfőbb panasz orvosolva lett és azt is természetesen találja, hogy a kontingentálás a legutóbbi adó-kivetést vegye fel alapul, abban sincs semmi

Ezelőtt néhány hónappal pedig egyik nagyhirű publicista a következő dolog esett meg: Véletlenül vig cimborák társaságába keveredvén, ő maga is, mint afféle jól mulató ember, a pezsgő fogyasztásához ugyanesak hozzálátott. Egyszer csak valaki elkiáltja magát, hogy mindnyájan mérget ittak, mert az utolsó üveggel szomorú tévedés történt. Bizonyosságul egy hamarjában az üvegre ragasztott címlapot mutat elő. Erre a mi írónk a mérgezés minden jeleivel rosszul lesz úgy, hogy tüstént le kellett fektetni, az orvosnak pedig nem csekély fáradságába került a képzelt beteget nem létező betegségéből kigyógyítani.

Az efféle tünetnyek ép eszü és testü embereknel nem vehetők valami beteges állapot vagy hypnotikus hajlam rovására, mindamellett a természet titkainak egyik legérdekesebb részét képezik és eddigelé az orvosi tudomány által még nem lettek megfejtve. A képzelődés által-okozott bajok pedig ép oly fájdalmasak, mint a valódiak, miért is kegyetlenség lenne gyógykezelésükről nem gondoskodni.

Ez okból a gyermek képzelődésére ható tulságos nevelési rendszert helyesnek nem tartjuk, mivel az előbb-utóbb veszélyes következményeket von maga után és oly tünetnyekben nyilvánul, melyeknek okait megfejtteni alig vagyunk képesek.

helytelenség, ha 2 százalékos emelkedés vétetik fel, hiszen ilyen százalékos emelkedést méltán fel lehet venni. Beszéltem később a Házban Sándor Pál urral is, az egyesület elnökével, aki szintén kijelentette, hogy a legfőbb sérelem a maximális kontingens hiánya volt, tehát nagy eredmény ezen kontingensnek törvénybe iktatása.

Már most minden gondolkozó és hozzáértő ember tisztában lehet azzal, hogy másként állt a javaslat a párt értekezlete előtt, mint az értekezlet után, mivel a kereskedők legfőbb sérelmét a miniszter megszüntette és így az, aki az értekezleten még kifogásokat emelt a javaslat ellen, a fontos korrektúra után méltán kelhetett az egyébként üdvös és a teherviselési képességhez az eddiginél sokkal nagyobb igazsággal alkalmazkodó javaslat védelmére.

A kontingentálás ugyanis egy másik nagy veszedelmet is olhárított, azt, amitől úgy félték kereskedőink, tudniillik a könyvvizsgálati és egyéb vexatórius eljárás veszedelmét. Ha ugyanis az adó-bizottságok és a finanszírozások a törvényes rendelkezésből tudják, hogy csak két perccel kell többet behozniok az eddigi adónál, természetesen nem csinálnak semmi vexatóriumokat, mivel ugyanis tudják, hogy, ha többet hoznak ki az eddigi adónál, a többlet folytán az adókulcs ugyanis leszállítatik.

Ami a kontingens összegét illeti, az 1908-as kivétel szerint a III-ad osztályu kereseti adó összege 29 milliót meghaladt, tehát a kontingens is kell, hogy ezen összeghez simuljon és 29 vagy 30 millióban megállapíttassék; a két százaléka ezen összegnek kitesz 580 ezer koronát, tehát ezen 580 ezer koronával kellene többet fizetni általános kereseti adóban, mint amennyit eddig fizettünk III-dik osztályu kereseti adóban. Miután pedig III-dik osztályu kereseti adót fizetett eddig 440 ezer ember, de ezen szám új adóalanyoknak az általános kereseti adó alá vonása által megnövekedett, körülbelül átlagban 1, mond egy korona lesz minden egyes adókötelesre nézve az általános kereseti adó többlete az eddigi III-ad osztályu kereseti adóval szemben.

Ime, ide törpült le a nagy veszedelem! Ime, méltán kérhetem, következetlen volt-e, vagy elhagyta-e a kereskedelmi érdekek védelmét az, aki a miniszter kijelentése előtt támadta a javaslatot, mert abban sérelmet látott a kereskedőkre, a miniszteri kijelentés után pedig védte a javaslatot, mivel a sérelem orvosolva lett?!

Akik Wekerle iránt politikai bizalommal ninesenek, azoknak is csak azon aggályuk volt, hogy Wekerle nem a Házban tette meg a kontingensre vonatkozó kijelentését. Hát a Házban még nem tehetette meg, de meg fogja tenni ott is. A kontingensre vonatkozó módosítást pedig vagy az előadó fogja előterjeszteni, vagy akármelyik képviselő és nines senkinek kétsége, hogy a módosítást a Ház elfogadja és így a kereskedők is megkapják ugyanazon biztosítékot, amelyet megkaptak

a földbirtokosok és amelyért sikerrel és eredménynyel küzdöttünk.

Nem szabad elfelejtenünk azt sem, hogy a miniszter a legnagyobb coulantériával kijelentette, hogy semmiféle helyes módosítás elől nem zárkozik el. Minden adó-nemről külön szám alatt külön javaslat fekszik a Ház asztalán, tehát mindenkinek módjában van az egyes adó-nemeknél megfelelő módosításokat benyújtani és az egyik adó-nemre vonatkozó javaslat, változatlan elfogadása nem akadályozza annak, hogy bárki is a másik adó-nemnél módosításokat terjesszen elő. Nézetem szerint tehát érthetetlen álláspont az, mely általánosságban is elvet egy olyan reformot, mely a merev és igazságtalan eddigi hozadéki adórendszerünkben az általános jövedelmi pótdadót és még egy esomó igazságtalan adót megszüntetve, ezek helyébe a jövedelem-adót lépteti. Nekem meggyőződésem, hogy a kereskedők lényegileg elérték céljukat, mert a kontingentálás folytán az adókulcs nagysága másodrangú kérdéssé vált, az egy éves kivétel pedig semmi komoly sérelmet nem rejt magában, sőt igazságosabb alapot nyújt, mint a három éves átlagon nyugvó hozadéknak alapja.

Az arad—kikindai vasut története.

*

Zselenski Róbert gróf főrendiházban tett interpellációja, valamint Sztérynyi József általantitkár ugyanott adott válasza tett figyelmessé arra, hogy a nagykikinda—aradi, zombolya—lovrini és nagykikinda—nyerői vasutak építésénél szabálytalanságok fordultak elő.

Miután nekem, mint ezen vasutak volt engedélyesének és igazgatósági tagjának erről sejtelmem sem volt, ezen ügy felől több helyről információt kértem, melyek azonban ki nem elégtettek. Egy helyt különösen lelkesen ködtötték, hogy ezen ügy legnagyobb kimélettel kezelendő, mert különben ezen vasutak kiépítése is veszélyeztetnék. Ez utóbbi körülmény rendkívül meglepett, mert nem csak én, hanem az összes érdekelt községek is tudják, hogy ezen vasutépítés ügyeit nem magánvállalat, hanem egy, már mult évi február havában megalakult részvénytársaság igazgatósága intézi. Es miközben utána jártam a dolognak, hogy a tiszta valóságot megtudjam: a napirend közlése nélküli meghívást kaptam az 1908. évi december hó 28-án tartandó igazgatósági ülésre és egy nappal rá az 1909. évi január hó 11-én Aradon tartandó közgyűlésre. Hogy kinek utasításából küldettek ki ezen meghívók: azt mai napig sem tudom, miután erről sem Abonyi Lajos nyugalm. miniszteri tanácsosnak, mint elnöknek, sem Bogdán Zsvikó dr., Nagyikinda város polgármesterének, mint al-elnöknek tudomása nem volt és a meghívók a behívó aláírása nélkül küldettek szét. Az érdekeltségek képviselői nagy számban megjelentek úgy Budapesten az igazgatósági ülésen, valamint az Aradon megtartott közgyűlésen. A kereskedelemügyi minisztert az igazgatósági ülésen egy fogalmazó, a közgyűlésen pedig Halász dr. min. osztálytanácsos képviselte. Az igazgatósági ülésen én provokáltam az elnököt és a kereskedelemügyi minisztérium képviselőjét, hogy a keringő különféle híresztelések tárgyában adjon az érdekelt községek egybegyűlt képviselőinek felvilágosítást. Mire az elnök és az al-elnök kijelentették, hogy semmiféle sincs tudomásuk, miután a részvénytársaság megalakítása óta sem igazgatósági ülés, sem közgyűlés nem volt és az ügyek vezetésébe egyáltalában be nem tekinthettek. A kereskedelemügyi minisztérium képviselője pedig kijelentette, miszerint nines felhatalmazva arra, hogy bármily irányban is felvilágosítást nyújtson, miután a legszigorubb vizsgálat rendelt-

tett el, melynek befejezéséig türelemre kéri az igazgatóságot, minthogy országos botrány elkerülése céljából ezen ügy legnagyobb kimélettel kezelendő. Az igazgatósági ülés egyedüli tárgya az volt, hogy 1909. január hó 11-én Aradon közgyűlés tartandó, melyen a részvénytársaság alapítói által kinevezett igazgatóság adja be lemondását (állítólag egy németországi pénzesoport kivánságára, mely ezen vasutak kiépítését magára akarná vállalni) és új igazgatóság választandó. Valamennyien eltávoztunk, a legesekélyebb felvilágosítás, vagy megnyugtató nélkül.

Megjött a közgyűlés napja és az érdekelt községek képviselői velem együtt megjelentünk; a kereskedelemügyi minisztérium képviselőjében — mint már fentebb említém — Halászy dr. és az Agrár- és Járadékbank, mint egy németországi pénzesoport képviselője részéről Schober dr. igazgató jelentek meg.

A közgyűlés megnyitván, Nemes dr. jegyzőkönyvvezető felolvasta az igazgatósági tagok neveit, kik ezen állásukról lemondtak, köztük az én nevemet is. Szólásra jelentkeztem és kijelentettem, hogy igaz ugyan, miszerint felszólítást kaptam én is, hogy igazgatósági tagságomról mondjak le, de ezt mindeddig még meg nem tettem és nem is szándékozom lemondani, miután nézetem szerint én, mint ezen vasutak volt engedélyese, ki a községeket nemcsak a vasutak építésére, hanem tetemes anyagi hozzájárulásra is buzdítottam, erkölcsi kötelességemnek ismerem, hogy különösen most, midőn a vasutépítés ügye válságos helyzetbe került, ezen igazgatósági helyemen kitartsak, bár nagy felelősséggel és kellemetlenséggel is legyen ez egybekötve, hogy ily módon a községek érdekeit legjobb lelkiismeretem és tudásom szerint megvédhessem. Ezen kijelentésemet az elnök és a jelenlevők meglepedéssel tudomásul vették. A közgyűlés ezután megválasztotta az új igazgatósági tagokat. Végre hosszas faggatások után a kereskedelemügyi minisztérium megbízottja közölte, hogy a vasutépítési alaphoz közel ötmillió korona hiányzik, a kereskedelemügyi miniszter a legszigorubb vizsgálatot rendelte el és arra törekszik, hogy ezen vállalatot egy németországi pénzesoportnak átadja. Oriási megbotránkozás követte ezen kijelentést és mindenki követelte a bűnször legszigorubb megbüntetését. Ki vette fel a pénzt? Kinek utalványára? Hol a kereskedelemügyi miniszter gondoskodása, melybe mindnyájan bizalmunkat vetettük? Ily kérdésekkel ostromolta mindenki az elnököt. Az elnök és a kereskedelemügyi miniszteri megbízott néhány megnyugtató szava után a közgyűlés bezáratott és mi, akik a kereskedelmi törvény értelmében erkölcsileg és anyagilag felelősek vagyunk, még mai napig sem ismerjük a való tényállást.

Ily eset után mit tartunk a miniszteri ellenőrzésről, a becsületről és az igazságról, ha az ellenőrző közegek a való tényállást előttünk, mint leghivatottabb tényezők előtt is titkolják és a való tényállás felderítése helyett bennünket is nyugalomra intenek, nehogy országos botrány keletkezzék ezen ügyből. Miért félnek most botránytól? Idézzük itt Schopenhauer mondását magyar fordításban: „Ha az igazság botrány, ám legyen botrány, de mondassék meg az igazság!” Csak a való tényállás felderítése viheti előbbre ezen ügyet. Ezt követeljük! Reményem, rövidesen meg fogom tudni a valóságot, amikor is a nyilvánosság ítéletének azt át fogom adni. Temesvár, 1909. január hó 17-én.

Több érdekelt község megbízásából

Kraushaar Károly,
a nagyikinda—aradi vasut
igazgatósági tagja.
volt engedélyese.

SPORT.

+ A fotoklub közgyűlése. Az aradi fotoklub január hó 27-én, szerdán este 7 órakor a „Milienium” külön termében tartja meg III-ik rendezési közgyűlését, melyre a klub összes tagjait ez uton is meghívja az elnökség. A közgyűlés sorrendje: Elnöki megnyitó. Titkár, pénztáros, gazda jelentése, s ezzel a felmentvény megadása. Tisztikar választás. A jövő évi költségvetés megállapítása. Indítványok. Közgyűlés után étkezés étlap szerint. Vetítés.

Kedélyes adó-vita.

A képviselőház ülése.

— Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, január 6.

Az adóreform vitáját ma egy parasztképviselő — Szabó István — vezette be. A kisgazdák érdekeiről beszélt és erős derűtséget keltett akkor, mikor arra kérte a parlamentet, hogy ne titulálja a kisgazdákat *paraszt* címmel. A nagybirtokosok nevében Bernát István felelt erre a kérésre, kijelentve, hogy ez a jelző inkább csak dicséretére válhat a földművelő népeknek.

A néppárt és Polónyi intéztek el ezután egy kis személyi ügyet, majd Emőd József és Kelemen Samu szóltak a javaslathoz. Közben több derült jelenet is akadt, különösen, mikor Kelemen, aki maga is fiskális, azt jelentette ki, hogy az ügyvédek hitből, hitelből és jó házasság reményéből élnek. Ami ellen a völegény Nagy György tiltakozott a fiatal ügyvédek nevében.

A képviselőház mai üléséről itt következik tudósításunk:

Rakovszky István alelnök jóval 10 óra után nyitja meg az ülést. Jegyzőkönyv felolvasás és hitelesítés után elnöki előterjesztések következtek.

Következett az adóreform tárgyalásának folytatása. Első szónok Szabó István kisgazda, a nagyatádi kerület új parasztképviselője; általános figyelem között a kisgazdák érdekeiről beszélt. Elismerését fejezi ki a fejadó eltörléséért, de kifogásolja, hogy a javaslat a kataszter kiigazítását nem célozza. Nem hiszi el, hogy a kataszter kiigazítás 50 millióba kerül, de akár mennyibe kerül is, az igazságtalanságot meg kell szüntetni. Követeli a földadónál is a létminimumot és az ezer holdon felüli birtoknál a progresszió behozását. A kisgazdákat fel kell menteni a községi adók alól. Az adó-kivető bizottságokban helyet kell adni a községi előljárásnak, mert az előljárák jól ismerik az adózók kereseti viszonyait.

Kifogásolja, hogy a földművelő népet a magasabb társadalmi osztályok „paraszt”-nak nevezik. A javaslatot addig, míg a katasztert ki nem igazítják — nem fogadja el.

Bernát István polemizál Szabó imént elhangzott beszédével és magyarázza, hogy a „paraszt” kifejezés nem sértő. Nem hiszi, hogy a kataszter kiigazítás hasznára válnék a kisgazdáknak. Beszél a fogyasztási szövetkezetekről, amit azért alakítottak, hogy a magyar népet megmentse az áruuzsorától, továbbá megtanítsák a fajmagyar népet a kereskedői szellemre. Adatokat olvas fel, hogy egyes fővárosi takarékpénztárak milyen horribilis nyereséggel zárták mérlegeiket.

Bródy Ernő: Szegény nagybirtokosok!

Elnök: A takarékpénztárak se nagyon szegények. Különbben ne tessék közbeszólni.

Bernát István: A javaslatot elfogadja, bár a részleteknél több módosítást fog benyújtani.

Beniczky Odón: A házszabályokhoz beszél és Polónyi szombati beszédére reflektálva kijelenti, hogy a néppárt nem tette függővé az adóreformmal szemben való állásfoglalását a kongrua javaslattól.

Polónyi Géza: Beniczky multkori beszédéből arra következtetett joggal, hogy csak úgy szavazza meg a néppárt az adójavaslátokat, ha biztos ígéretet nyer a kongrua javaslat sorsát illetőleg. Lehet, hogy tévedett. Majd szünet után Kelemen Samu beszélt.

Többek között ezeket mondta: Az adóreform ellen megindult országos akció ugyan — részben politikai célokra vezethető vissza. Az izgatás azonban megszűnik veszedelmes lenni, ha a Ház maga tárgyilagosan bírálja meg a javaslatot. A kritikában a kisgazdáknak is részt kell venniük. A kereseti adó természetéből folyik, hogy az egyéni tevékenység nem esett olymértű adózás alá, mint a föld és a ház. Erősen védi az ügyvédek azon vád ellen, hogy keveset adóznak. Számosan közülük csak hitből és hitelből, vagy jó házasság reményéből élnek.

Nagy György: A fiatal ügyvédek nevében tiltakozom az ellen, mintha hozományvadászok volnánk.

Kelemen Samu: Őszintén mondhatom, hogy nem Nagy György küszöbön álló házasságára gondoltam. (Derűtség.) A kereseti adó általános leszállítását kívánja. A javaslatot elfogadja.

Az ülés ezzel véget ért.

A török nép ellenünk.

A balkáni események.

— Tavi adó tudósítás. —

Arad, január 26

A tegnapi háborus előkészületekről beszámoló hírek után ma megérkeztek a békés híradások is, amelyek a török—bolgár viszonyt teljesen harmonikusnak jelentik ki és Törökország háborus célzatait kifejezett tagadásba veszik. Reánk nézve sokkal komolyabbnak látszik az a híradás, mely a monarchia áruinak változatlan és kitartó bojkottjáról számol be. Félt, hogy a török piacok még sokáig nem nyílnak meg az osztrák és magyar áruk előtt.

Mai híradásaink a következők:

A török—bolgár konfliktus.

Párisból jelentik: A török nagykövet több tudósító előtt, akik a bolgár kormány által a parciais mozgósításra vonatkozólag felhozott okokról véleményt kértek, a következőket jelentette ki: A török kormánynak egyáltalában nincsenek háborus szándékai. Törökország sokkal több bizonyítékát adta azon szilárd kivánságának, hogy a *békét nem akarja zavarni*, semhogy egy pillanatig is föl lehetne tenni, hogy az volna a szándéka, amit Szófiában neki tulajdonítanak, hogy t. i. a bolgár határon egy stratégiai pontot megszálljon. A *Matin* megjegyzi, hogy itteni diplomáciai körökben a török—bolgár határon történő esapatomozdulatokat nem fogják fel tragikusan. Ezzel szemben a bolgár nép izgatottságának, amelylyel szemére veti a kormánynak, hogy a függetlenségi nyilatkozatnál nem járt el a szükséges tetterővel és határozottsággal, nagyobb fontosságot tulajdonítanak.

A bojkott.

Berlinből jelentik: A Voss. Ztg. jelenti Üszkübből: Az Ausztria-Magyarország és Törökország közt kölcsönös meglegedésre létrejött megegyezés a nép széles rétegeiben az egész török sajtó intó és megnyugtató hangja dacára nagyon csekély benyomást tett és egyáltalában nem fogadják ezt meglegedéssel. A nép hangulatának látható kifejezése nyilvánul meg abban, hogy a bojkott nemcsak hogy tovább tart, de még erősödött is. Sok kereskedő abban a reményben, hogy a bojkott most már megszűnik, táviratilag intézkedett, hogy Ausztriában megrendelt áruikat azonnal indítsák utnak. Most zavarban vannak és „aki csak teheti, visszavonja megrendelését, de sok áru már utban van. Az összes üszkübi politikai körök táviratokat küldtek Konstantinápolyba, azzal a felszólítással, hogy Boszniát és Hercegovinát pénzért ne harácsolják el. Itt szilárdul el vannak tökévelve rá, hogy Ausztria-Magyarország és Törökország közt létrejött békekötés után is, a lakosság hangulatának a megnyilatkozása utján meg fogják mutatni, hogy azt, ami történt, nem lehet olyan egyszerűen jóvátenni és ezért nem szünek meg tovább is a bojkottot hirdetni és prédikálni.

Justh a király előtt.

(A házelnök az audienciáról. — Kartellbank, vagy kormányválság. — Függetlenségi kabinet? — Justh és a király beszélgetése. Zichy Aladár audiencián).

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 26

Justh Gyulának nagy érdeklődéssel várt audienciája ma délelőtt tizenegy órakor megtörtént. A Ház elnöke háromnegyedóra hosszáig volt a királynál s a Burgból távozva, a közös minisztereket, az osztrák miniszterelnököt és képviselőházi elnököt látogatta meg. Hosszasabban tanácskozott Zichy Aladár gróf király személye körüli miniszterrel, aki délután két órakor szintén kihallgatáson jelent meg a király előtt.

Ezek voltak a nagy audienciakül-sőségei. A kihallgatáson történekről azonban már kevesebb bizonyossággal számolunk be. Justh maga, hivatkozva arra, hogy a királytól nincs felhatalmazása, nem nyilatkozott az audiencia lefolyásáról. Abból azonban, hogy az audiencia után hosszú látogatásokat tett, valamint barátai kijelentéseiből arra következtetnek, hogy az audiencián a király *nem fogadta hidegen* Justh ama kijelentéseit, melyek a függetlenségi párt álláspontját hangoztatták a bank-kérdésben. Justh azt hangsúlyozta, hogy a mai állandóan bizonytalan helyzetből csak az önálló bank vagy a kartellbank felállítása vezethet ki és ha ehhez őfelsége hozzájárul, a függetlenségi párt akár *egymaga is* biztosítja a békés kormányzást.

Hogy a király miket válaszolt erre, nem tudni. Hír szerint Justh meg volt elégedve az audiencia lefolyásával míg, viszont egyes bécsi jelentések arról adnak hírt, hogy a kartellbank felállítása is nehézségekbe ütközik és így a függetlenségi kormány alakulásának nincs meg a lehetősége. Ez esetben azonban a koalíció bomlása következik be.

Justh Gyula audienciájáról és ezzel kapcsolatban a politikai helyzetről itt következnek jelentéseink:

Justh programja.

A képviselőház elnökének mai audienciájával kapcsolatosan „Az Ujság” című lap azt írja, hogy Justh Gyula kész pontozatokkal ment a király elé. Noha nem valószínű, hogy Justh ilyen ultimátumszerűen és pontokba foglaltan terjesztette volna elő a maga véleményét, mégis hihető, hogy a pontozatokat olyan ember adta közre, aki közről is jól ismeri a Ház elnökének felfogását, mert Justh *körülbelül* úgy gondolkozik, mint az ezekben a pontokban kifejezésre jut. A pontozatok ezek:

1. A függetlenségi párt hajlandó lemondani a *perszonál unióról*, hajlandó ennek, mint végcélnak, programjából való kitörlésére.

2. Hajlandó a katonai téren támasztott követelményeit redukálni, nevezetesen nem fesszegeti a vezényszó ügyét s egyelőre hallgatólag, azután nyíltan kijelentve, *elejti az idevágó eddigi álláspontot*.

3. Kötelezi magát az általános, egyenlő, titkos, községenként való szavazati jog törvénybe iktatására.

4. E pontnak alapján az ország nemzeti-ségeivel békét köthet, de kötelezi is magát,

hogy a nemzetiségekkel és Horvátországgal a békességet mielőbb helyreállítja.

5. Ezekre vállalja és kéri a párt a kormányzat átadását, aminek az uralkodó részéről az *önálló, illetőleg a kartellbank tekintetében való koncesszió az egyetlen előfeltétele.*

Az audiencia.

Magáról az audienciáról ezek az első jelentések:

(Magy. Tud.) Justh Gyula, a képviselőház elnöke, délelőtt fél 11 óráig a magyar házban tartózkodott. A délelőtt folyamán a házelnök Zichy Aladár gróf, a király személye körüli miniszter látogatását fogadta. Fél tizenegy órakor Justh Gyula gyalog ment át a Burgba, ahol a király 11 órakor fogadta kihallgatáson. Justh Gyula jelentést tett az uralkodónak. A jelentés az aktuális politikai kérdések kapcsán a függetlenségi párt hangulatának kifejezése mellett kiterjedt az egész parlamenti szituációra.

A felhivatalos Magyar Távirati Iroda ezt jelenti:

Justh Gyulát, a képviselőház elnökét őfelsége ma délelőtt 11 órakor háromnegyed óráig tartó kihallgatáson fogadta. Justh reggel Zichy Aladár gróf miniszter látogatását fogadta, azután pedig fél 11 órakor a kíséretében volt képviselők társaságában gyalog a Burgba ment, ahol fogadása pontban 11 órakor történt. Justh Gyula háromnegyed 12 órakor jött le a királytól a Burg udvarára s ott az összesereglett képviselőknek és újságíróknak kijelentette, hogy kihallgatása háromnegyed óráig tartott. Ezután az elnök Zichy Aladár gróf miniszter kíséretében a magyar házba ment, ahol együttesen fogadta a magyar és osztrák újságírókat, akiknek Justh Gyula ezt a kijelentést tette:

— Tisztelt Uraim! Nem vagyok felhatalmazva őfelségétől, hogy kihallgatáson lefolyásáról kijelentéseket tessek.

A sajtó képviselői ezt tudomásul vették és elbucsztak az elnöktől, aki azután titkára kíséretében a Reichsrathba hajtatott s meglátogatta Weiskirchent, a Reichsrath elnökét és Bienerth báró osztrák miniszterelnököt. Ezután sorra látogatta Aehrenthal, Schönaich és Burian báró minisztereket, akikkel hosszasan tanácskozott.

A király Justh Gyula kihallgatása előtt egy órai magánkihallgatáson fogadta Bienerth báró osztrák miniszterelnököt.

Később néhány újságíró azt kérdezte Justh Gyulától, hogy igaz-e, hogy közte és Kossuth Ferenc között differenciák támadtak. Justh így felelt:

— Dehogyan igaz! En és Kossuth a bank-kérdésben teljesen egyetértünk.

Mi történt a kihallgatáson?

Egy politikus, aki Justh Gyulával rögtön a kihallgatás után hosszasan beszélgetett, ezeket mondta:

— Justh meg van elégedve a kihallgatás eredményével. A felség igen szeretetreméltóan fogadta és háromnegyedórás kihallgatáson bő alkalmat adott neki, hogy nézeteit a politikai helyzetről és a helyzet követelményeiről előadhassa.

Egy másik forrás jelenti: A kihallgatás magyar nyelven folyt, de a király egyik-másik megjegyzését németül tette meg. Az a körülmény, hogy Justh az audiencia után látogatásokat tett és hosszú ideig nézegette az osztrák parlament helyiségeit, arra enged következtetni, hogy a kihallgatás eredményes volt s a viszonyok megjavultak és a félreértések szétfoszlottak.

Egy bécsi meg nem erősített jelentés szerint Justh Gyula házelnök mai kihallgatásával a bankkérdés fejlődése előreláthatólag új stádiumba lép. Az az állítás, hogy ma nem lesz döntés, alighanem csak formailag helyes. Ma nem fog lemondani sem a kormány, sem új kormányt nem fognak kinevezni, de mindazonáltal a mai kihallgatás lemondásokban és kormány-kinevezésekben is megnyilvánulhat, mert a bankkérdés elintézése döntő befolyást gyakorolhat a kormány sorsára. Csak egy dolog látszik ma még bizonyosnak: már nem számolnak többé azzal az eshetőséggel, hogy a kartellbank tervét megvalósíthatják, mert különben egyszerűen megindították volna a tárgyalásokat és bevárnák azoknak az eredményét. A mai kihallgatás okát abban látják, hogy a függetlenségi pártnak alkalmat akartak nyújtani arra, hogy kísértse meg maga azt, hogy a királyt ennek a szükségességéről meggyőzze. Justh arról, hogy ezt a reményt meg lehet-e valósítani, már ma határozott benyomásokat vihet magával haza Budapestre. Ha az az eset állana be, melyet azok, kik már eddig voltak a királynál, feltételeznek, hogy a király azt, hogy a bank szétválasztásának tervébe belemenjen, tovább is megtagadná, akkor a mai kihallgatásnak további következményei is lesznek.

Függetlenségi kormány?

Bécsből jelentik: Igen gyorsan terjedt híre Justh audienciájának. Már köztudomásúvá lett, hogy Justh kifejtette a korona előtt a maga álláspontját. A kihallgatásnak egyik fontos mozzanata volt, midőn a király azt kérdezte tréfásan, hogy igaz-e, hogy ő vissza akarja idézni az obstrukciós napokat? Justh ez ellen kellő tisztelettel, de kellő nyomatékkal is tiltakozott és azután kifejtette, hogy Magyarországon a közel jövőben csak akkor lehet békés kormányzat, ha ezt vagy a függetlenségi párt, vagy bármely pártalakulás függetlenségi alapelvekkel viszi. Neki és barátjainak eszük ágában sincs háborúságot eszínálni: sőt ellenkezőleg, ők a békés, a tartós, áldásos munkát akarják biztosítani. Ez nemcsak a saját, hanem jóformán az egész függetlenségi pártnak óhaja és felfogása. Nincs a pártban tiz-tizenöt embernél több, aki más véleményen volna. A párt áll és bukik a bank szétválasztás eszméjével. Ha azonban a párt kívánságainak megfelelőleg oldják meg ezt a kérdést, *simán és gyorsan le lehet bonyolítani a többi kérdéseket* és úgy a katonai, mint a választói jog kérdéseiben könnyen meg fogják találni a megértési és elintézési alapot. Ez az egyetlen kérdés, ha helyesen megoldják, hosszú időre nyugalmat, megelégedést és céltudatos, zavartalan munkásságot jelent, melynek részesévé lehet tenni egész Magyarországot és képesített részeit. Őfelsége Justh fejtegetéseit nagy érdeklődéssel hallgatta, de a maga részéről semmiféle nyilatkozatot nem tett. Épen csak annyit mondott, mikor a Ház elnökét kegyesen elbocsátotta, hogy *újából meggyőződött, hogy Justh őszinte politikus.*

Ugyanezzel a jelentéssel egyidejűleg egy kormányhoz közelálló estilap a jövő alakulásáról a következőket jelenti:

Mihelyt a függetlenségi párt teljes bizonyosságot nyer arról, hogy a kartell-bank sem valószínűsíthető meg, akkor a politikai helyzet egyszerre válságosra fordul. A válság abban nyilvánulna meg, hogy a bankkérdésben meghasonlott koalíció felbomlanék. Azzal a kérdéssel, hogy ebben az esetben melyik táborból fogják megalakítani az új kormányt, már most tisztába kell jönni. Justh valószínűleg azt az eszmét képviselte a király előtt, hogy ebben

az esetben a függetlenségi pártnak egyedül kell a kormányzást elvállalni és az önálló bankot felállítani. Ezzel szemben sokan úgy vélekednek, hogyha a király a kartell-bank tervét aggasztónak találja, a bank különválasztásába még kevésbé fog beleegyezni, minélfogva csak a bank-közösségből alakulhat az új kormány.

Hírek Andrássy bukásáról.

A kormányváltás híre budapesti politikai körökben nagy hitelt talált. De még azok is, akik szerint a Wekerle-kabinet állása egy időre megrendíthetetlen, azok is valószínűnek tartják Andrássy Gyula gróf belügyminiszter távozását. Ma már határozott alakban kolportálták azt a hírt, hogy Andrássy, aki a bankközösség legerősebb híve, legközelebb lemond állásáról és átadja helyét egy függetlenségi politikusnak. A függetlenségi belügyminiszter mellett — akinek személyében még nincs megállapodás — Návay Lajos, a képviselőház alkotmánypárti alelnöke lenne az államtitkár, mert Hadik Andrássy nélkül semmi esetre sem maradna állásában.

Hatás a tőzsdén.

A budapesti tőzsdén is nagy érdeklődéssel várták a képviselőházi elnök fogadásának eredményét. A spekulánsok úgy számítottak, hogy ma nagy változás lesz az árfolyamokban, a szerint, amint jól vagy kedvezőtlenül végződik az audiencia. Véletlenül ma a halasztás napja volt az értéktőzsdén, amikor rendszerint több ügyletet bonyolítanak le, mint máskor. Így tehát könnyen megeshetett volna, hogy egy jelentősebb politikai esemény nagy kavargást okoz. Az előtőzsde ezért barátságatlan, tartózkodó volt és a forgalom csekély volt. Később azután, mikor a bécsi táviratok nem hoztak kedvezőtlen híreket, a börze hangulata is jobb lett és egyelőre napirendre tértek a politika felé. A tőzsde zárata is kedvező volt.

Apponyi a helyzetről

A Ház folyosóján ma délelőtt függetlenségi képviselők közül egy csoport verődött össze, amely valakinek az ötletére Apponyi Albert gróf elé járult és köszönetet mondott a kultuszminiszternek azért, mert a királynál híven tolmácsolta a függetlenségi párt véleményét. A rögtönzött küldöttség alighanem a kormánypárti függetlenségek tüntetése volt a forrongók ellen.

A küldöttség tagjai voltak Földes Béla, Batthyány Tivadar, Hellebronth Géza, Csizmazia Endre, Becsey Károly képviselők, akiknek nevében Földes Béla beszélt, reményét fejezve ki, hogy Apponyi audienciája a válságos helyzetből való kibontakozáshoz vezet. Földes biztosította Apponyit a párt további bizalmáról és ragaszkodásáról.

Apponyi válaszában kijelentette, hogy a kihallgatáson a párt és a kormány iránti kötelességét teljesítette. A maga részéről a helyzetet nem tartja válságosnak, mert a kabinet teljesen szolidáris. Az audiencián a párt álláspontját hűen adta elő és biztosíthatja a megjelenteket, hogy a kormány minden ténykedésében az alkotmányosságnak megfelelőleg járt el.

Zichy Aladár a király előtt.

Justh Gyula a kihallgatása előtt hosszasan tanácskozott Zichy Aladár gróf király személye körüli miniszterrel. Nagy feltűnést keltett ezért, mikor híre ment, hogy a délutáni folyamán Zichy gróf is megjelenik a király előtt. A király személye körüli miniszter ma délután két órakor tényleg meg is jelent a király előtt.

A kihallgatásról érkezett első jelentés csupán annyit mond, hogy a miniszter a kabinet nevében tett előterjesztést a királynak.

Justh Budapesten

Éjjel jelenti fővárosi tudósítónk: Justh Gyula ma este 9 órakor Budapestre érkezett. Egyenesen lakására hajtatott és senkit sem fogadott. Azokkal a hírlapírókkal, akik Bécsbe kísérték, a császárvárosban és a vasúton is igen barátságos volt, vidáman beszélgetett velük, megvendégelte őket, de politikai nyilatkozatot nem tett.

Budapesti jól értesült körök szerint Justh a király előtt németnyelvű memorandumot olvasott fel. Ebben részletesen meg voltak jelölve a helyzet lehetséges alakulásai, először ha létrejön a kartellbank, azután ha ez visszautasításra talál. A király ezután átvette Justh memorandumát, megköszönte a tájékoztatást, de érdembeli választ nem adott. Justh benyomása alighanem az, hogy a király nem idegenkedik a helyzet általa ajánlott megoldásától.

A polgármester budapesti útja.

Hírek az aradi automobil-gyárról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 26.

Varjassy Lajos polgármester a napokban fölment Budapestre, hogy ott az illetékeseknél megsürgesse a városnak ugynevezett függőben lévő ügyeit. A polgármester ma este érkezett haza és az Aradi Közlöny munkatársának a következőket mondta pesti útja eredményéről:

Hétfőn délután a Westinghouse-gyár igazgatósági ülést tartott, amelyen szó volt az Aradon építendő automobilgyárról, s annak előmunkálatairól. Az előmunkálati terveket, amelyek Havreban készültek, ezen az ülésen bemutatották.

Varjassy Lajos felszólalása következtében kimondták, hogy a gyár építésénél az aradi iparosokat előnyben fogják részesíteni. A gyárépület építését megelőzőleg a műhelyek egy részét és az irodákat talán már ez év tavaszán elkezdik építeni. Valószínű, hogy a város autobuszok számára garázst is építenek, amelyben olcsóbb lesz az autobuszok kezelése is.

Az igazgatósági ülésen különben személyi ügyekkel is foglalkoztak. Vezérigazgató lett Dicker József, műszaki vezető pedig Böszörményi Sándor. Különben még e héten elküldik a tanáchoz a gyár telekkijelölésére és átadására vonatkozó kérvényt.

A polgármester a különböző minisztériumokban is járt. Azt mondta, hogy a városi költségvetés kedvezően intéződött el a belügyminisztériumban. A tisztviselők a drágasági pótlékot már e hó utolsó napjában, vagy február elsején felvehetik.

A város tudvalevően fűzfatelepet akar létesíteni. A földmívelési minisztériumban Varjassy arról értesült, hogy Darányi 3000 fűzfacsémét küld a telepre.

Az építési és vásárendtartási szabályrendeletet a napokban jóváhagyva leküldik a minisztériumból.

Tudvalevő, hogy Arad gazdasági szeszgyárat akar létesíteni. Ehhez meg kell szervezni a kontingenst, amelyért 7200 koronát

kellene letenni. Ezt a városi törzsvagyonból akarták letenni és ehhez a belügyminiszter jóváhagyását kérték. Varjassy most azzal a hírrel jött haza, hogy a jóváhagyás megvan. Ez azonban még nem biztosítja azt, hogy a város a kontingenst is megkapja.

Uj rend az adóhivatalban.

„Aki nem akar tolongani: az csekkel fizet.”

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 26.

Egy magánbeszélgetés folyamán, mely a városházi adminisztráció cefos és nehézkes volta körül forgott, Róka József pénzügyigazgató a következő rendkívül jellemző megjegyzést tette:

— Ha árverésen bérbe lehetne venni a városi közigazgatást, én feltétlenül árverelnék. Meg vagyok róla győződve, hogy kitűnő üzlet. Legalább husz százalékot lehetne rajta nyerni. Még pedig nagyon egyszerűen. Egyszerűsítésem s annyit takarítanék meg az elpoeséskolt munkán, amelyet sokkal olcsóbban el lehet látni, mint ahogy ez ma történik.

Ugy látszik, a pénzügyigazgató találó aperi-szüje hatott. Legalább abban az ügyosztályban, melynek legtöbbet kell érintkeznie a pénzügyigazgatóval. Az adóügyosztály egy régi és jogosult panasz orvoslására készül s ezzel a polgárságnak, de meg magának is órákat és fél-napokat fog megtakarítani. Uj rendet teremt Varjassy Lajos polgármester az adók befizetése körül és ezt még az új adótörvény életbe lépte előtt szándékozik megvalósítani. Meltányoljuk ezt a törekvését, mert ezzel végét veti azoknak az áldatlan állapotoknak, melyek az adófizetést valóságos kinszenvedéssé változtatták át.

Az által akarja ezt elérni, hogy a közönségnek alkalmat ad arra, hogy adóját, éppen úgy mint ez már a fővárosban meg van honosítva, postatakarékpénztári csekkel utján fizethesse be. Az adófizető ezentul nem megy fel a városházára, hanem az intéz, vagy zálogolás alkalmával kapott csekklappal valamely fiókpostá, vagy a főposta pénztárához teljesít fizetést. A nyugtatása ennek akkép történik, hogy a városi adóhivatal ideiglenes nyugtául szolgáló levelezőlapon elismeri a postatakarékpénztártól nyert értesülés alapján a fizetés megtörténtét, ezt naploiba bevezeti s egyszer egy esztendőben küldi meg a fél az adókönyvecskét, amelybe az összes fizetéseket átvezetik.

Különösen a kereskedőkre és iparosokra jelentős ez az újítás. Nagyonbízott ugyis tagjai a kliring forgalomnak és folyó számlájuk van a postatakaréknál. Adójukat egyszerűen átutaltatják a városi pénztárba a posta útján számlájukból s az adóhivatal, amely szintén számlatulajdonos lesz, a vett értesítés alapján javukra könyveli.

Figus Albert számvevő két napig Budapestten tartózkodott a megvalósítandó reform tanulmányozására s a főváros szabályrendeletében foglalt intézkedéseket óhajtja felvenni az aradi viszonyoknak megfelelő szabályzat elkészítésénél. A főváros adóhivatalának minden aytáján egy tábla függ azzal a felirással, hogy:

Aki nem akar tolongani.

az csekkel fizet!

És a főváros lakossága oly gyorsan hozzá szokott az új rendhez, hogy még adónegyedkor is a legrövidebb idő alatt eljut a közönség a pénztárhoz.

A szabályrendelet rövid időn belül elkészül s a tanács valószínűleg már a márciusi közgyűlésen előterjeszti erre vonatkozó javaslatát. A pénzügyminisztert kell megkeresnie a városnak, hogy adjon engedélyt arra, hogy az összes adók postatakarék útján csekkel legyenek fizethetők.

Megjegyezzük, hogy egyszersmind azt is ki kell eszközölni, hogy a befizetési lapok hátlapjára tett írásbeli közleményekért járó öt filléres portó kötelezettség lerovásától a fizető közönség felmentessék, nehogy az adatok portó kötelezettsége a postatakarék útján való fizetéstől bárkit is visszatartson.

Királyok alkonya.

Milán fia — a Royal orfeumban.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 26.

„Semmi új nincs a nap alatt” mondotta néhány ezer év előtt Rabbi Akiba, a napkeleti böcs. miközben megvakarta ősz szakállát és belefogott a biblia egy új fejezetének magyarázásába. Az ősz férfi ezzel az egy mondásával kaltriert csinált. Szegény Wilde Oszkárnak tucat számra kellett szerkesztenie aforizmáit, hogy egy szezonra érvényesüljön. míg Akiba bátyánk evvel a kétségtelenül mély értelmű és igaz mondásával örökre halhatatlanná tette magát. Nem szabad semmin se csodálkoznunk, ami a földön történik, ezt fejezi ki a rabbi aforizmája és tényleg csupán ennek a mondásnak az előrebocsajtása és tudomásul vétele mellett foghatjuk el a bámulatunkat és csodálkozásunkat. Amire bőven van is ok.

Az nem tartozik a ritkaságok közé, hogy a bitorban születettek megfordulnak egy-egy orfeumban, s't Edward I., a jelenlegi angol királyról köztudomásu, hogy walesi herceg korában nála buzgóbb látogatója nem volt a könnyű művészet templomainak, de hogy egy trón várományosa a brettli deszkáján legyen kénytelen kenyerét megkeresni, ezt még eddig nem értük meg. Ugyan olvastunk már efélet Helai Jenő „Királyidill”-jeiben, amelynek egyik szereplője, az örökös penzzavarban szenvedő balkáni herceg most életre kelt és esténként ötven koronaért pajkos románcokban és mélabus stancákban fogja elénekelni a saját életsorsát, addig is amíg a szerb nép újból el nem kergeti a Karagyorgyevitseket és trónra nem ülteti Obrenovits György herceget, jelenleg a Royal orfeum 900 korona havi fizetéssel dotált tagját.

Fővárosi tudósítónk Obrenovits Györgynek eme újabb lépéséről a következőkben számol be.

Obrenovits György, Milán király természetes fia, aki Zichy Jenő gróf halála után támasz nélkül maradt a világban, az utolsó hetekben a Royal-szállóban lakott. Az ifjú herceg, akinek a szerb trónra való kilátásain kívül az összes ingó és ingatlan vagyona egy szép biber kabátból állott, rövid idő múlva nyomasztó helyzetbe jutott. A mindenünnen feltornyosuló adósságok hullámai elnyeléssel fenyegették és a mentőöv, a biber kabát, amelyet a Royal-szállóbeli adósságainak kifizetése végett zálogba esapott, csupán ideig-ráig tartotta fenn. A királyfi h napos szobába volt kénytelen költözni és ott várt egy szebb jövőre. Ez azonban nem akart megérkezni, ellenben jött a végrehajtó és a becsüs. Ezt már a királyfi szíve nem tudta elviselni. Elrohant a Newyork-kávéházba és bohém kollégáinak keservesen elpanaszolta sorsát, azt, hogy nem tud semmiféle keresethez hozzájutni, pedig szeretne dolgozni. A bohémek megsajnálják a szerencsétlen ifjút (aki különben bőkezű ígéretek tett arra az esetre, ha a szerb nép jóvótaból elfoglalja ősei trónját) és *Iodor* Miklós, a „Budapest” munkatársa megpendítette az eszmét, hogy jó volna, ha a szerb trón várományosa addig is *fellépne valahol*.

Obrenovitsnak tetszett az eszme, csakhamar akadt vállalkozó orfeum-tulajdonos is, a *Palermó-kávéház*beli kabaret tulajdonosa, aki 50 koronát ajánlott fel Obrenovitsnak esténként egyelőre két hétre, két hét után pedig 60 korona díjazást helyezett neki kilátásba. Mikor azonban meg akarták kötni a szerződést, a királyfi visszalépett. Önérzete fellázadt az ellen, hogy másdrangu helyen lépjen ő fel, aki egykor a szerb nép millióit fogja kormányozni. Érintkezésbe lépett tehát a Royal-orfeummal, amelynek igazgatója, *Föld Aurél* két kézzel kapott utána és nyomban leszerződött 900 korona havi gázsival, Helai Jenő és más magyar írók fognak szöveget írni a részére. A jövő héttől kezdve

kétségtelenül a Royal-orfeum — a legnagyobb attrakció. Egy élő királyfi fogja benne zengedezni szomorú-vig. élettörténetét pajkos stancákban és mélabus románcokban.

Azt mondják, a megboldogult papjának, *Milán* királynak az életéből is fog visszaemlékezéseket elesevegni a színpadon. Szóval: az ifjú Obrenovitsnak pikáns repertoárja lesz.

Farsangi kivégzés.

A vérszomjas francia nép.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 26.

Az egész civilizált világban kínos feltűnést keltettek azok a kivégzések, melyek néhány héttel ezelőtt Franciaországban történtek. Különösen a *bethune-i* kivégzés vetett szomorú világot a vérért áhítozó francia népre, mely a régi pihenéséből előhúrcolt guillotint tüntető üdviválgással és örömmel fogadta.

Ma — mint egy *párisi* távirat jelenti — Délfranciaország egyik városában, *Carpentrasban* játszódtak le hasonló, de még sokkal megbotránkoztatóbb jelenetek. *Dauvers* gyilkost az ottani törvényszék *halálra* ítélte, mert a múlt esztendőben megölte munkaadóját és annak feleségét. A halálos ítéletet *Fallières* köztársasági elnök a nép hangulatának hatása alatt kénytelen volt jóváhagyni.

Dauvers kivégzése mára volt kitűzve. A város lakossága már napok óta ünnepli ezt az alkalmat. Mikor a hóhérszék a nyaktilóval a városba érkezett, valóságos diadalmenettel kísérték a városba. A börtön előtt egész éjjel óriási tömeg hullámozott. Odaállottak a halálra ítélt ablaka elé és lármázni, énekelni kezdtek. Egyházi dalokat énekeltek, főképen a *De Profundis*-t. Az utolsó éjszakáját élő *Dauvers* felriadt álmából és nyugtalanul kérdezte az őrtől:

— Már elérkezett a kivégzés ideje?

A börtönőr megnyugtatta és azt mondta neki, hogy a község lakossága Karnevált ünnepli. Az ítélt ekkor újból elaludt. Délután két órakor a törvényszék udvarára vezették. Igen apatikusan viselkedett, a tömeg ellenben, mikor látta, hogy *Dauvers* a börtönből kivetik, orditozni kezdett:

— *Tarts egy vig szónoklatot!* — kiáltották feléje. Majd dalolni kezdtek és a szerencsétlent is buzdították, hogy velük daloljon.

A lefejezés csak néhány percig tartott, de a nép még azután is sokáig a nyaktiló körül maradt és éltette a hóhért.

Egy másik párisi távirat jelenti:

Az egész francia közvéleményt mostanság a halálbüntetés kérdése foglalkoztatja. A halálbüntetés-ellenes irányzattal szemben álló fel-fogás hívei fáradságtalanul szervezik a közvéleményt. A lapok legtekintélyesebbjei ez irányzat ellen foglalnak állást. A megyék, s népgyűlések rendre ily értelmű határozatokat hoznak. Az esküdtszékek a ciklusok lejártakor ily irányú föliratokat intéznek a kormányhoz. Fölmerült az az eszme is, hogy a halálbüntetés kiszabásának jogát zsűrire ruházzák át. *Gioux* képviselő törvényjavaslatot nyújtott be, mely szerint oly esetekben, mikor a bűnösség kimondása a halálbüntetés alkalmazását vonná maga után, az esküdtekhez kérdést kell intézni az iránt, vajjon élethossziglan tartó fogház, vagy halálbüntetés kiszabásának van-e helye? s ez az élethossziglan való fogház speciális büntetésnem gyanánt pótlószere volna a halálbüntetésnek, melyet külön intézetben vagy legalább is külön osztályban hajtának végre és pedig három-öt évi magánelzárásnak vetve alá az ítéletet.

Aradi borkereskedők károsodása.

Panasz egy mizéria miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, január 26.

Ezt az országot a közigazgatás teszi tönkre. A praktikus élet kívánalmait iránt érzékkel nem bíró emberek kezében van legtöbbször egy-egy nagy jelentőségű változásnak végrehajtása s a természetes zökkenőket, az átmenet nehézségeit nem is számítva, oly helyzeteket teremtenek, amelyek ok nélkül és értelmetlenül zavarják meg a polgárságot mindennapi, amugy is nehéz küzdelmében.

Az állam a maga hatáskörébe vonta a mértékek hitelesítését s az erről alkotott törvényt ez év január tizenharmadikán léptették életbe miniszteri rendelettel. A sulymértékek hitelesítése tehát állami tisztviselők által történik. A hordó-jelzést azonban Aradváros kérelmére tovább is meghagyták városi kezelésben, de erre nézve még kormányhatósági döntés nincs. Átmenetileg úgy intézkedett a kormány, hogy július elsejéig meghagyta a régi állapotot s megígérte, hogy a város kérelmét kedvezően fogja elintézni, mert tekintettel van arra, hogy Arad, mint egy nagy bortermelő vidék gócpontja, tekintélyes jövedelemtől esnek el, ha a hordó-jelzést elvonnák tőle.

A miniszternek ezt a feltétlenül diesérendő intencióját azonban valamely szakosztálya nem ismeri, mert leiratot küldött a városhoz, s az összes, a hordó-jelzéshez szükséges eszközöket felkérte a budapesti központba azzal az ígérettel, hogy annak idején gondoskodik az új törvénynek megfelelő eszközökről. Az aradi hordó-jelző hivatal azonban hiába várta egész a mai napig az új jelzőket. Nem érkezett meg, s ez által megakadt az egész aradi borkereskedelem.

Itt a főszezon, s a kereskedők nem tudnak bort szállítani. A hordó-jelző-állomáson óriási mennyiségű hordó fekszik, várva a hitelesítést, de napról-napra azzal küldték el a türelmetlenül sürgető kereskedőket, hogy a központ nem küld jelzőkészüléket, tessék türelemmel lenni. A kereskedőket máris érzékeny kár érte. Nem tudják betartani a szállítási határidőt, s kártérítési pereknek néznek elé.

Domány József ma délelőtt megjelent *Küdas* Kálmán főjegyzőnél, s a borkereskedők nevében arra kérte, hogy a város rögtön lépjen érintkezésbe a hitelesítési központtal és figyelmeztesse a helyzet komolyságára, mert a kereskedők az államkincstár ellen fognak fellépni viszontkeresettel.

A főjegyző sürgönyileg értesítette a fővárosban időző polgármestert a borkereskedők panaszáról és kérte, hogy a legerélyesebben sürgesse meg a hordó-jelzők leküldését.

Varjassy polgármester eleget tett a kérelemnek, s a központban azt az ígéretet kapta, hogy még ma, vagy legkésőbb holnap visszaküldik a régi eszközöket, s megkezdődhetik Aradon a jelzés.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az „aradi polgári jótékony férfigyűlés” ezuton is kifejezi halás köszönetét az aradi polgári takarékpénztártól kapott 100 korona adományért. Az elnökség.

(*) A *Boros Beni-kör* e hó 23-án tartotta rendes havi választmányi ülését. A választmány a kör évi közgyűlését február hó 7-én délután 4 órára tűzte ki, mely gyűlésre a kör összes tagjait meghívják.

Ezuttal a választmányi ülésen a kör rendes tagjai sorába egyhangulag felvették: *Róka* József m. kir. pénzügyigazgató, *Gaberden* Rezső minorita hitoktató tanár, *Hermann* J. Károly dr. orvos. Csillag Imre mérnök, oranyi *Frigyes* dr. és *Ehrenfeld* Ernő kórházi orvosok, *Balázs* Ferenc árva-házi gondnok, *Végh* Endre dr. máv. fogalmazó, *Fejér* Ernő banktisztviselő, *Komáromy* Kálmán kir. albiró (Ujarad), *Baan* Jenő banktisztviselő.

(*) Az „Asztalos Sándor Társaság” holnap szerdán este a „Jó pásztor”-hoz címzett vendéglőben ülést tart. Kérjük a tagoknak minél nagyobb számban való megjelenését, tekintettel a fontos ügyekre. Az elnökség.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda: Vig özvegy, operett. Kállay Jolán bucsufellépése. (C térlet).

Csütörtök: Csókok király, operett. Kállay Jolán bucsufellépése. (A bérlet).

Péntek: A király, vígjáték. Beutató előadás. (B térlet).

Szombat: A király, vígjáték. (C bérlet).

* **Marschalkó Mignon** zongoraművész közreműködése fogja érdekessé és különösen vonzóvá tenni a február 7-iki filharmoniai hangversenyt. A zseniális fiatal zongoraművésznőt, ki világvárosokban ért el diadalmas sikereket, rokoni kötelék fűzi a báró Bohus családhoz s így aradi szereplése kettős érdeklődéssel bír.

* **A „Budapesti Ujságírók Egyesülete” Arad közönségéhez.** A „Budapesti Ujságírók Egyesülete” Arad város művelt közönségéhez a következő kérelemmel fordul: A „Budapesti Ujságírók Egyesülete” elhatározta, hogy az 1909. évi Almanachját f. évi január havában újra kiadja, mely évkönyv a múlt évben igen kedvező fogadtatásra talált a magyar olvasó közönség körében. A Budapesti Ujságírók Almanachja hatalmas, díszes kötet, mely a tollművészeinek legkiválóbb alkotásait foglalja magában és tartalomra, diszre egyaránt tul tesz elődein és multjához képest egyik legnépszerűbb évkönyve marad Magyarországnak. Az Almanach szerkesztésével Szerdahelyi Sándort, „A Polgár” főszerkesztő-tulajdonosát bízta meg. Tekintettel arra, hogy az Almanach jövedelme az ujságírók özvegyeinek és árváinak gyámolítását szolgáló egyesületi Segítő Alapunknak valik javára; tisztelettel kérjük az Almanach részé e a tisztelt intézeteknek s cégeknek, valamint az egész olvasóközönségnek jóakar partfogását. Budapest, 1908. október hóban. „Budapesti Ujságírók Egyesülete, Herczeg Ferenc s. k. elnök, Szerdahelyi Sándor s. k. az Almanach szerkesztője.” Az évkönyv igen olcsó: 20 korona és a legszebb ajándék. Vidón a „Budapesti Ujságírók Egyesületének” ezen kérelmét közrendjük, egyszersmind értesítjük Arad város közönségét, hogy az ujságírók Almanach szerkesztésébe nevében az előfizetések gyűjtésével: **Jankovich Lajos**, fővárosi hírlapíró bizatott meg s megbízásának teljesítésére Jankovich Lajos kollégánk már körünkbe is érkezett. Hiszünk, hogy Arad város művelt közönsége az Egyesület kérelmét méltányolni és az Almanachra való előfizetést eszközölni fogja. Az előfizetők névsorát lapunkban közölni fogjuk.

* **A Szendrey-pár vendégszereplése.** Szolnokról írják: **Baróti Rezső** társulata működik most Szolnokon a közönség fokozódó partfogása mellett. Az agilis igazgató egymásután adhatja elő a legkiválóbb újonságokat és vendégszerepelteti a vidék kiválóbb erőt. **Gerlaci Hermin**, **Rontay Boriska**, az aradi színház első primadonnája, majd **Trestyenszkyne Baróti Irma**, a pozsonyi színház elsőrangú tagja, **legutóbb Szendrey Mihály**, az aradi színház igazgatója vendégszerepelt.

* **A király.** Egy balkáni fejedelem vidám szerelmi kalandja körül forog az izzig-vérig modern vígjáték, amelyet pénteken mutatnak be a színházban. Valóságos kacagó, nevető korrajz ez a bohózat, a társadalom érvényesülésre törekvő stréberjeinek erős, szatirikus, jókedvű természetrajza. A francia képviselőház egyik tagja viszi benne a főszerepet, aki nevének hűtlenségét, szerelmi légyottjait nyugodtan, megbékélten vágja zsebre csupán azért, mert a csábitó egy eleven, igazi koronás fő s őfelsége szerelmi kalandjáért miniszteri tárcát kínál föl neki. Előkelő szerepet kap a vígjáték első felvonásában egy hatalmas fonográf is, amely valóságos párbeszédet folytat a képviselő ur választóival.

* **A bérlőkhöz.** A színház igazgatósága kéri a bérlő közönséget, hogy a színházi bérlet esedékes III-ik részletét a színházi pénztárba befizetni sziveskedjék.

* **Kállay Jolán bucsuja.** Holnap este kezdi meg két estére tervezett bucsufellépését **Kállay Jolán**, az aradi színháznak távozó primadonnája. Holnap este a **Vig özvegy** címszerepében bucsuzik a művésznő. Utolsó fellépése a **Csók királyban** lesz csütörtökön.

* **A színügyi bizottság** inspekcionsait a polgármester így osztotta be: **Lukácsy Lajos**, **Nemess Zsigmond dr.** és **Stauber József** február 1-ig; **Andrényi Károly**, **Müller Károly** és **Tedeschy Viktor** február hó 1-től 8-ig; **Kabdebó János dr.**, **Mandl Vilmos dr.** és **Lőcs Rezső** február hó 8-tól február hó 16-ig; **Barabás Béla dr.**, **Müle Lajos dr.** és **Wadowszky Gusztáv** február hó 16-tól 24-ig; **Kádas Kálmán**, **Sarlot Domokos**, **Reicher Károly** és **Tisch Mór dr.** február 24-től március 1-ig.

* **Sauer Emil**, a zseniális, nagy zongoraművész iránt oly óriási az érdeklődés, hogy a t. e. közönséget saját érdekében kérjük az előjegyzett jegyeket mielőbb kiváltani. 619

Táncos diák-regiment.

Érdekes becsületsértési pör.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 26.

Az aradi felső kereskedelmi iskola növendékei nemrég elhatározták, hogy az intézet egyik termében táncanfolyamot rendeznek, amelyen pompásan megtanulják a bosztont, a szupécárdást, a Vigözvegy keringőt és hasonló divatos ugrándozásokat.

Az egyik diáknak erre a célra jött is a vidéken lakó szüleitől husz korona. **Ábray Lajos** igazgató megkérdezte a fiutól, milyen célra kérte a pénzt. A diák elmondta, hogy ők táncanfolyamot akarnak szervezni és e célból már tárgyaltak is **Szathmáry Etelka** jónévű magántáncitanítóval.

— En csak akkor egyezhetem bele az ilyen táncfolyamba, — mondta **Ábray** — ha az összes résztvevőknek együtt van a tanuláshoz kívánt összeg. Addig szó se lehet erről.

E kijelentés után két nap múlva este **Ábray** azt látta, hogy az intézet egyik terme fényesen ki van világítva.

A terembe ment és csodálkozva látta, hogy egy csomó kis diák izzadtan lejt a bosztont, amelyre **Szathmáry Etelka** tanította őket.

— Ebben a teremben — mondta az igazgató — nem szabad táncolni. Különbösen is megmondtam, hogy nem lehet addig táncórákat venni, amíg az összes pénz egybe nem gyűlt. Most oszlojanak szét és meg ne tudjam, hogy táncórákat tartanak az intézetemben. Kérjenek bocsánatot a **Szathmáry** kisasszonytól, hogy ilyen kellemetlen helyzetbe juttatták.

A diákok bus képpel távoztak el s lemondtak a tánctanulás gyönyörűségeiről.

Ez eset után néhány napra **Ábray** levelet kapott **Szathmáry Etelka** bátyjától, **Szathmáry Béla** aradi ügyvédétől, aki szemrehányásokat tett emiatt és azt írta, hogy nem szabad lett volna a hugát ilyen kellemetlen helyzetbe juttatni a direktornak.

Mindezt **Szathmáry** úgy látszik kissé indulatos hangon írta meg, amit **Ábray** sértőnek talált és becsületsértés címén följelentette az ügyvédet az aradi járásbírósnál.

Ma tárgyalta az ügyet **Zih József**, aki azonban fölmentette az ügyvédet, mert a leveleiben nem talált becsületsértő kifejezéseket.

MULATSÁGOK.

(=) **Messina-bál.** Nem nagy lármával, de annál buzgóbban folynak a január 30-án (szombat) este rendezendő jótékonycélu zártkörű kabaret és táncestély előkészületei. A rendezőség mindent elkövet arra, hogy az est erkölcsi és anyagi sikere egyaránt minél fényesebb legyen és bizton számít arra, hogy a meghívottak kivétel nélkül meg fognak jelenni és ezzel lehetővé fogják tenni, hogy egy sikerült és kellemes multság mellett még néhány szenvedő embertársunk könnyeit is felszáríthassuk. A rendezőség főtörekvése odairányul, hogy az estély minél kedélyesebb és fesztel-

nebb legyen, a kabaret műsorát is változatosan állította össze és hiszi, hogy mindenki csak örömmel fog visszagondolni a január 30-iki mulatságra. Programot a rendezőség, eltérve az eddigi sablontól, a meghívókra nem nyomtatott, nehogy ha valamely szám előre nem látható okból esetleg elmaradna, bárki is emiatt zúgolódhassék, de különben is sokkal nagyobb hatás érhető el, ha a közönség csak a helyszínén értesül a műsor egyes számairól. Ki kell emelnünk azon díszes ténnyel, hogy a rendezőség, tekintettel a sajnos, hazánkban is előfordult szerencsétlenségekre, az eredetileg a messinaiak javára fordítani kívánt tiszta jövedelmet egyenlő részekben a messinai, resicai és ajkai szerencsétlenek javára fogja fordítani. A kabaret-estély programjának összeállításán főleg **László Béla** ügyvédjelölt buzgólkodik és fáradozását bizonyára siker fogja koronázni.

(=) **A tanítóházi hangverseny.** A rendezőség gondoskodott arról, hogy az idei multság is érdekes hangversennyel kezdődjék. Sikerült közreműködésre megnyerni: **Szekely Károlyt** egy tárogatószámra, továbbá **Novák Lenke** tanárnőt, **Hepesné-Harmath Józsa** színésznőt, **Fülöp Irma** urleányt, **Kárász Győző dr.** ügyvédet és **Dörre Jenő** mérnököt. A végleges műsort néhány nap múlva közöljük.

(=) **Postások estélye.** Az aradi posta és távirata tisztikar **Szel Ernő** postafőnökkel az élén a Fehér Kereszt szálloda nagytermében február hó 10-én (szerdán) este 9 órakor családias jellegű táncos egybekötött zártkörű társas vacsorát rendez. Külön meghívók nem adatnak ki, azonban kartársak által meghívott vendégek szívesen láttnak. A vendégek nevei előzetesen és legkésőbb február 5-ig a postafőnöki irodában **Kerényi Kálmán**nál bejelentendők. Belepti díj nincs. Csupán a teríték árának megfizetése kötelező a kartársakra saját személyük, családtagjaik és az általuk bejelentett vendégekért. Hasonló estélyt a postatisztek az előző években is rendeztek s ezek az estélyek mindig az idején legsikerültebb multságai közé tartoztak.

(=) **A soborsini önkéntes tűzoltóegylet** 1909. évi január hó 31-én a tűzoltófelszerelések alapja javára az „Arany szarvas”-hoz címzett (Zerdik-féle) vendéglő helyiségében zártkörű táncvigalmat rendez.

KATONA-TRÉFÁK

a t. Ház folyosóján.

*

Justh Gyula bécsi utja foglalkoztatta ma a folyosót.

— Szép kis megoldást hoz haza **Justh**. Benne lesz az újonclétszám felemelése is.

— No, attól nem kell félni, — erősítette **Somogyi Aladár**.

— Az idén nem remít a mumus! — jegyezte meg egy másik 48-as.

Engedékenyebb hajlamu elvtársa, **Hoitsy Pál**, erre a következőket mondta:

En nem vagyok ellensége a létszámemelesnek. Vegre a mai nagy nemzetközi felfegyverkezésben és létszámkiegészítésben mi sem maradhatunk hátra. Es ha a magyar nemzeti vívmányok terén rekompenciaképen elérünk valamit, hát teljesen meg lesznek elégedve. Ha nem is épen a magyar vezényszó lesz ez a vívmány, hanem csak valami ahhoz hasonlatos, az is elég. Csak már lassunk belőle valamit. Hiszen pl. el se képzeled, hogy mennyire nem tudnak magyarul a tisztjeink. Egy példával illusztrálom ezt. A veszprémi hadgyakorlatok lefűvása után történt. A császár elutazott mar s a seregeket haza marsiroztatták. A veszprémi tiszti kaszinóban nagy ebéd volt. A hadosztályparancsnok, aki az asztalfőn ült, j kedvében magyarul beszélgetett és a következőket mondta a tiszteknek:

— Uraim, nagyon meg voltam elégedve a hadgyakorlatokkal. Az ütközet jól sikerült, csak a meglépetes nem sikerült.

A dandárparancsnok, aki szintén jókedvű volt, bátorságot vett magának arra, hogy kijavítsa felebbvalóját:

— Bocsánat, kegyelmes uram. — mondotta — én Debrecenben is szolgáltam s ezért tudom, hogy magyarul nem így mondják meglepetes, hanem így: *meglepétes*.

Hanem erre már az ezredes tartotta szükségesnek, hogy közbeszóljon:

— Pardon, kegyelmes uraim! Egyik formában sincs jól, én szegedi katona voltam s tudom, hogy magyarul így mondják: *meglepétes*.

Ime így fest a tiszt urak magyar nyelvtudása. A folyosón jól mulattak az elmondott eseten s rögtön elmondták az anekdotát Jekelfalussy honvédelmi miniszternek is, hadd mulasson ő is rajta.

Persze rögtön akadt a trefás történetnek párja is. *Márkus Miksa* főszerkesztő mondotta el kegyelmes urak társaságában. Az eset a következő:

— Valamelyik honvédnevelő intézetünkben nagy ünnepségre készültek. A parancsnok, akit a közös hadseregtől helyeztek át a honvédséghez, gyönyörű ünnepi beszédet rendelt meg a segédtisztelnél, aki csakhamar el is készült vele. A beszéd egy része így hangzott:

— Ez az intézet gépezet, amelynek ti vagytok a kis csavarai, a tiszt urak a nagyobb csavarok és én, a parancsnok a legnagyobb csavar, amelyek egyöntetű működése összetartja stb.

Eljött a nagy nap. A parancsnok ur szépen megtanulta a beszédet és büszkén lépett a pódiumra.

— Ez a stift — mondotta — egy gépezet, melynek ti vagytok a kis csavargók, az officiers urak a nagyobb csavargók és én vagyok a legnagyobb csavargó.

HIREK.

ELPOCSÉKOLT EZREK.

Bajok a mérnöki hivatalban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —
Arad, január 26.

Az építészeti bizottság ma a vágóhidon létesítendő léghűtő berendezés kérdésével foglalkozott s azt a határozatot hozta, hogy általánosságban elfogadja a mérnöki hivatal előterjesztését és azt ajánlja a közgyűlésnek, hogy írjon ki tervpályázatot a körülbelül kétszázharmincezer koronában megállapított munkákra. Nem magával a léghűtővel akarunk most foglalkozni. Azt meg kell építeni. Itt csak egy többszörösen visszatérő jelenségre akarunk rámutatni, amely rengeteg összeget nyel el s amelyet tulajdonképpen a városnak meg kellene takarítania.

A mérnöki hivatal által összeállított léghűtő költségelirányzatban egy tizezer koronás tétel szerepel. Ennyit szánt a hivatal a berendezés és építkezés terveinek elkészítésére s egy szerszámint javasolja, hogy szőlítassanak fel az építésszek a tervpályázaton való részvételre. Ez a jelenség, mint említettük, újabban visszatérő és megismétlődő. A felső leányiskola terveit nem a városi mérnöki hivatal készíti, hanem valamely építész. A többi iskola terveinek készítése szintén tekintélyes pénzbe kerültek.

A tanács ezt egész természetesen találja és ő sem tart semmiféle intézkedést szükségesnek? Vagy nem látja, hogy mi történik az utóbbi esztendőben az építkezések körül?

Az anomáliának és a hiába való

költekezésnek eredete az, hogy a mérnöki hivatal különben tiszteletreméltó tagjai között *nincs építésszmérnök s nincs aki a tervek készítését vállalná.* A mai állapot hallgatag tovább türeése bűn volna. *Vargassy Lajos* polgármester, amint értesülünk, elhatározta, hogy véget vet ennek az állapotnak s azt fogja javasolni a közgyűlésnek, hogy *szervezzék a mérnöki státuszban egy építész mérnöki állást.* mert ezzel nagy megtakarításokat ér el a törvényhatóság. A mérnöki hivatal, ezt el kell ismerni, eléggé meg van terhelve munkával, de ez nem ok arra, hogy a város drágán fizesse meg azt, amit olcsóbban is megszerkezhet.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 27-én az időjárás: változás nem várható.

— **A Reichsrat feloszlatása.** Bécsből táviratozzák: Ha a kormánynak nem sikerül már legközelebb véget vetni a cseh-német viszálynak, rövid idő múlva elnapolja vagy feloszlatja a parlamentet.

— **Aradmegye az olasz károsultakért.** Most érkezett le Aradmegye alispáni hivatalához a *Vaszary* hercegprimás, *Wekerle* és *Kossuth* elnökeite alatt álló magyar segélyakció felhívása, amely arra kéri *Dálnoki Nagy Lajos* alispánt, hogy Aradmegyében is indítson gyűjtést a délolaszországi károsultak javára. A felhívás értelmében Aradmegye összes járási főszolgabírái gyűjtő-íveket kapnak, hogy adományokat gyűjtessenek. Itt említjük meg, hogy a minoriták templomában 168 korona gyűlt össze a legutóbbi gyűjtés alkalmával.

— **Adomány.** *Morocsa Dénes* és *Boros János* 2-2 koronát küldtek hozzánk az ajkai bányakatasztrófa szerencsétlenei számára.

— **Előadás a gyermekvédelemről.** E hó 29-én, pénteken délután 12 órakor az aradi törvényszék esküdtiséki termében *Szilágyi Artur Károly* dr. budapesti ügyvéd, az Országos Gyermekvédelmi Liga igazgatóságának tagja előadást tart a gyermekbíráóságokról, azoknak a társadalommal való együttműködéséről, valamint a patronage-intézményről.

— **Gyilkossági kísérlet egy szerb miniszter ellen.** *Belgrádból* táviratozzák: *Miloslavjevič* belügyminiszter ellen tegnapelőtt igen rejtélyes gyilkossági merényletet akartak elkövetni, melyet politikai motívumai miatt eddig sikerült titokban tartani. Vasárnap a miniszter lakása előtt zárt kocsi két elegáns ur szállott ki és kijelentették a szolgálóknak, hogy sürgős magánügyben a miniszterrel akarnak beszélni. A szolgáló névjegyeket kért, mert addig nem vezetheti be az urakat. Erre az idegenek egyike megragotta a szolgálót és el akarta rugni az ajtó felől. A szolgáló védekezett, mire mindketten ellene támadtak. A szolgáló segélykiáltására összefutottak a házbeliék, mire a két idegen kocsiba ült és elvágtatott. A rendőrség azon a nézetben van, hogy *politikai merényletet* akartak elkövetni, melyet az országvédelmi nemzeti bizottság tervezett. A belügyminiszter ugyanis ennél a bizottságnál, melynek *György* trónörökös a védnöke, nagy ellenszenvben áll, mivel az utcai tüntetéseket betiltotta és hír szerint a monarchia barátja.

— **Halálozás.** Sulyos csapás érte a mezőhegyesi cukorgyár széles körben tisztelt igazgatóját, *Martens Gyula* Cézárt. Édes anyja, öz. *Martens Miksáné* szül. *Negró Vilma* hosszú szenvedés után életének 76. évében elhunyt. A kiváló társadalmi pozíciót elfoglalt urinő holttestét folyó hó 17-én kísérték örök nyugalomra Grácban, a város előkelő társadalmának örösi részvétele mellett.

— **Aradmegyeiek millió öröksége.** Millió örökségről beszélnek már napok óta Aradon és a megyében. Alkalmunk volt a millió örökség-várók egyikével, *Kishalmy Ferenc* dr. újszentannai ügyvéddel beszélni, aki az örökség történetéről ezeket mondta nekünk: A hivatalos „Budapesti Közlöny” 1908. augusztus negyedik számában megjelent egy felhívás, amely szerint Németországban meghalt *Hassreiter A.* németországi nagyiparos, akinek gyermekei nincsenek, de akinek Magyarországon rokonai laknak és ezeket a német hatóságok most jelentkezésre hívják fel a 6.700.000 márká örökség átvétele végett. *Hassreiter A.* évtizedekkel ezelőtt az aradmegyei *Gyorok*ról vándorolt ki Németországba. Gyorokon lakott testvérbátyja, *Hassreiter Pál* jómódú kádármeister is, aki az ottani templomnak és iskolának alapítója volt. *Hassreiter Pál* után három leánygyermek maradt: özvegy *Kálmánné*, *Rimanóczy Zsigmond* aradi városi tisztviselő nagynénje, továbbá *Hassreiter Borbála*, férjhezett *Schellen Mátváné*, aki *Kishalmy Ferenc* ügyvéd nagynénje és *Hassreiter Regina*, akinek fia jelenleg állomási előjáró *Agya*. A hagyaték így három részre oszlik: az egyik *Kishalmy*éknak, a másik özvegy *Kálmánné*éknak, a harmadik rész pedig az *Agyai* állomási előjárónak jut. Az örökségért most mindegyikük megtette a lépést. Írtak a berlini osztrák-magyar konzulátusnak és abban az esetben, ha választ kapnak, valamelyikük Berlinbe utazik. A Németországban elhunyt *Hassreiter* negyvennégy évvel ezelőtt írta utolsó levelét Gyorokra, amelyben areképét is mellékelte. Ez az arekép most *Kishalmy* birtokában van.

— **A ségái munkástelep utcaköltés.** A Ségában létesítendő munkástelep nagy lépéssel haladt a mai napon előre. *Balesó Antal* aradvárosi műszaki hivatalnok ma kezdte meg a telepen létesítendő utcák kivitését. Rövid idő alatt megkezdhető lesz a terület simitása.

— **Egy hercegnő válópöre.** Gyuláról jelentik: *Kövé* Gusztávnak *Odeszalchi Alinka* hercegnő elleni válópörében a gyulai törvényszék tudvalevőleg *Kövé* Gusztávot vétkesnek nyilvánította és a házasságot felbontotta, egyben kötelezte *Kövét* 300.000 korona hitbér, havi 300 korona gyermektartási díj és a per költségek megfizetésére. A nagyváradi kir. ítélőtábla most foglalkozott a válópörrel és a törvényszék ítéletét azon hozzáadással hagyta jóvá, hogy *Kövét* még *házasságtörésben* is bűnösnek mondotta ki.

— **A vágóhidi léghűtő.** Az építkezési bizottság ma délután foglalkozott a vágóhidon létesítendő léghűtő kérdésével. A mérnöki hivatal 234 ezer koronában számította ki az összes építési költségeket, melyek azonban a közönséget nem terhelnék, mert a felemelt vágatási díjak fedeznék a törlesztési részleteket. A bizottság csak az általános elvekre vonatkozólag döntött s kimondotta, hogy a hűtő berendezését azzal javasolja a közgyűlésnek, hogy az sürgősen történjék meg s ezért a részletes tervek kidolgozására pályázat útján hívandók fel az építésszek. Az ide vonatkozó szabályrendelet átdolgozásáról pedig időközben a tanács gondoskodik.

— **Az utcai leány gyilkosa.** Megirtuk, hogy a napokban Kassán meggyilkolták *Hajnal Lúdi* utcai leányt s az ékszereit elrabolták. A gyilkost, akiről csak annyit tudtak, hogy egyenruhát viselt, mindenfelé nyomozták, de eddig eredménytelenül. *Brichta Zsigmond* kassai zálogház tulajdonoshoz egy 34. gyalogezredbeli baka egy szép aranygyűrűt vitt. A zálogosnak gyanus volt a gyűrű s rendőrért küldött. Ezt a katona észrevette és elfutott. A rendőrök azután üldözőbe vették és elfogták. Megállapították, hogy *Kiss János* a neve. A tárcájában még két aranygyűrűt találtak. Azt mondja, nem

ismerte Hajnal Lidiát és nem ő a gyilkos. Az ékszerek azonban hasonlítanak a leány gyűrűjéhez, azért a katonát fogva tartották.

A Kossuth-szobor leleplezési ünnepelye. Az aradi „Kossuth-asztaltársaság” a következő beadványt intézte a városhoz:

Arad szab. kir. város tekintetes Törvényhatóságának Arad. Tekintetes Törvényhatóság! Mint gyenge, törekény sajkán nagy tengerre a reményteljes hajós, indult ultra kis társaságunk, hogy a mostoha viszonyok, társadalmi előítélet és mindezek fölött a dúló partoskodás haborgó tengeréből lelke vágyának igaz gyöngyét, Magyarország újra teremtőjének, Kossuth Lajosnak itt emelendő érszobrát meghozza. A nagyjait tisztelő nemzeti erény városunk polgárságában és vezetőiben egyesült, siker koronázta az egy évtized alatt kifejtett munkát, ez év július hó 1-sején róvparthoz érünk, készen álland a szobor. Az eddig kifejtettek energiánk nagy részét emésztette föl, nem maradt elegendő, hogy a leleplezés dícsőségteljes munkáját magunkra vállaljuk, de mégha teljességben bírnánk is minden erőnket, nem űnük meg mértékét az ezzel járó kívánalomnak. Elérkezett az idő megköszönni városunk közönségének a létesítéssel járó fenkölt érzést s midőn ezuttal annak eleget teszünk, kérjük a nagyrabecsült Törvényhatóságot, hogy Kossuth Lajos nagysága és városunk történelmi multjához méltó keretben leleplezze le az emlékművet, mely egyformán kifejezője hálánknak és tiszteletünknek. Hogy a minden ízében tökéletességet igénylő munka hiányt ne szenvedjen, társaságunk készséggel ajánlja föl szolgálatait. Arad, 1909. január hó 26. Hazafias tisztelettel: Nagy Kálmán, Schwarz Zsiga.

A Kossuth-szobor bizottság a következő sorok közlésére kért föl bennünket:

Tekintetes Szerkesztőség! Az alább leközölt levéllel egyéb célunk nincs, mint városunk közönségét tájékoztatni, hogy a beocsinai cementgyár által Tenner József ur közbenjárására adományozott cement mennyiség nem, mint közölve lett 250 zsák, hanem, mint bizottságunk kérte, 440 zsák, vagyis 250—260 m.-mázsa. Kérjük közreadni. Ime a levél:

Tekintetes Nagy Kálmán urnak, a Kossuth Lajos szoborbizottság elnökének Arad. E hó 12-ikén kelt becses átiratuk birtokában, van szerencsém örömmel kifejezése mellett jelenteni, hogy az általam képviselt beocsinai cementgyár, a Kossuth Lajos szobor alapzatahoz kert és szükségelt portland cementet 260, az az kettőszázhatvan métermázsaig szívesen ingyen, a beocsinai állomáson rendelkezésükre becsinálja. A szállítás körülbelül 14 napot vesz igénybe, miért is kérem szíveskedjenek a cement elszállítása iránt ideje korán intézkedni. Arad, 1909. január hó 26. Teljes tisztelettel Tenner József, a beocsinai cementgyár unió részvénytársaság képviselője.

Párbajozó román előkelőségek. Párisból jelentik: Sturdza György és Catargi Sándor román ifjak között, utóbbi a londoni román követ fia, tegnap szóváltásból kifolyólag pistolybárbaj volt, amelyben utóbbi súlyosan megsebesült.

Talált siketnéma. A borosjenői járás főszolgabírája Aradmegye hivatalos lapjában felhívást tesz közzé, amelyben bejelenti, hogy egy siketnéma fiút találtak. A felhívás így szól:

Október hó 30-án a bokszei esendőrör járóre hivatalomhoz egy siketnéma fiút vezetett elő, kinek illetősége okmányok hiányában megállapítható nem volt. Megkeresem az összes hatóságokat, miszerint az esetben, ha ezen siketnémára vonatkozólag valamelyes adatot ismernének, azt velem sürgősen közölni szíveskedjenek. Személyleírása: kora: körülbelül 18—20 év, termete: közép, bajusza, szakáll: serkedző veres, ismertető jele: folyton vigyorog és hülyének látszik, ruházata: vere-ses barna téli kabát, szürkés szövethadrág és kiskabát, lábán rongyos bőrcipő. Borosjenő, 1909. január 20-án. Főszolgabíró.

Hol készül modern fénykép? Korszerű modern fényképek elősmert legjobb hírű műterme, Kossak cs. és kir. udv. és kamara-fényképésznel. (Weitzer J.-u. 3. sz.)

Arany-tombola lesz ma, szerdán este a Gambirinus öttermében. Tisztelettel Kánya Géza.

Takarekoskodni és gyorsan tőkét gyűjteni csak úgy lehet, ha nélkülözhető filléreinket egy olyan pénzintézetnél helyezzük el, ahol a postatakarékpénztári kamatnál jóval magasabb betétkamatot kapunk; ezen célra ajánljuk az Aradi Hitelbank- és Takarékpénztár Részvénytársaságot (Salacz-utca 6. szám.) Ezen intézetnél takarékbetéteket a legkisebb összegtől kezdve a legmagasabb összegig elfogadnak hat százalék betétkamattal elleneben. A betéteket bármikor felmondás nélkül fizetik vissza. Minden betevő egy-egy „Selfmen“-féle takarékperselyt kap ingyen. 151

Szabó-féle pármái ibolya-szappan a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes, lágy habzása, finom ibolya illata s bőrpuhító hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Készíti: Szabó Béla pipere-szappangyáros Miskolcon. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerárban s jobb divat-áru kereskedésben. Főraktár Aradon Vojtek és Weisz drogériájában. 47

Likör aromák kitűnő likörök előállítására; — házilag — Vojtek és Weisznál. 171

TARKASÁGOK.

(A paróka.) Serényen folynak az előkészületek az aradi katolikus bálra. Az agilis rendezőség egyik fiatal tagja ugyszólván a legfáradhatatlanabb. Egész nap jön, megy, futkos a bál érdekében. Nem tudni, hogy a bál előkészületei okozta gondok miatt vagy más ügyes-bajos dolgok következtében, de az ambiciózus fiatal ember teljesen megkopaszodott. Barátai felteni kezdték emiatt.

— Te, komolyan meghűtöd a fejedet, így kopaszon és cilinderben, ha olyan sokat jársz kint ebben a rémes hidegben.

— Hát mit csináljak? — kérdezte a bálrendező ijedten, mert úgy érezte, hogy már is influenza.

— Végy egy parókat

— Az ifju megfogadta a tanácsot és Grubernel vett egy vastag parókat. Ma már vígan lejtett végig a korzón, monoklival és par kával. Közben találkozott egyik ismerősével.

— Mi az, maga parókat hord?

— Igen, hogy meg ne fázzon a fejem. Tudja, ez a bál sok szaladgálni valót ad.

— Most már tudom, hogy miért fázdozik maga annyit a katolikus bál körül.

— Passzióból.

— Dehogy; a paróka mindent megmagyaráz. Maga jó viszonyba akar jutni a papokkal, hogy kieszközölhessen magának egy lenyelmes — parókiát.

(Az új regényfrázis.) Még mindig a székesfehérvári tisztii brutalitás a társaságokban a beszéd tárgya.

— De hiszen az mégis borzasztó, hogy a káveházban se lehet biztonságban az ember élete. — mondta egy dühös katonaelenes ifju, akinek úgy látszik önkéntes korából kellemetlen emlékei maradtak.

— Hiába beszélsz, — felelte valaki — az igaz, hogy botrányos volt a székesfehérvári paprikahűsködés, de mégis származott belőle valami haszon.

— Ugyan, micsoda?

— Hát a regényíróknak egy újabb frázis.

A regényekben ugyanis gyakran ilyeneket olvashatunk: A kapitány ur erre előkapta megtöltött fegyverét. Vagy ezt: „A dragonyos ekkor kihuzta villogó törét”. — Most majd ilyen frázisokat is olvashatunk: „A fiatal hadnagy erre kirántotta tokkjából élesre fent — paprikáját”.

(A cseléd panasza.) Beretz Ferenc alkaptányánál, aki a rendőrség kihágási ügyeit vezeti, a

legkeptelenebb cselédpörök kerülnek tárgyalás alá. Ma például egy aradi tisztviselő feljelentette a cselédjét, mert az ötnapi ott tartózkodás után felmondás nélkül ment el. A mai tárgyaláson a puccosan öltözött kalapos cselédőtől megkérdezte Beretz:

— Miért hagyta el a helyét olyan hirtelen?

— Mert egész délután sétálni kellett a korzón.

— Es annak nem örült?

— Nem, mert nem egyedül, hanem az urék 4 éves fiacskájával kellett sétálnom.

— Hát aztán?

— Hát, tekintetes ur kérem, az a gyerek; isten bocsássa meg nekem, olyan csunya, hogy én szégyeltem vele az utcán végig menni, mert azt hitték volna, hogy az enyem.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Csaló festőművész.

— Aki mágnásokra „utazik”

Távirati tudósítás.

Arad, január 26.

A budapesti büntetőjárásbírósa ma család vétségeért pénzbüntetésre ítelt egy festőt, aki furfangos módon vágott léket több előkelő mágnás zsebében és érdekes mesék kíséretében szótarajuk értéktelen festményeit.

Az esetről a következőket jelenti fővárosi tudósítónk:

Még a mult év szeptember 15-én történt, hogy Zichy Andor grófhöz beállított egy fiatalember, aki Beleznay Ödön festőművészként mutatkozott be neki és halálával telt szavakkal mondott köszönetet a gróf nagylelkű támogatásáért. A gróf nagyon csodálkozott, mert ilyen támogatásra nem emlékezett, de aztán megnyugodott, mikor a fiatalember egy képet vett elő, amelyet állítólag Münchenből hozott magával s amelyet a grófnak óhajt ajándékozni viszonzásul azért, hogy Münchenbe utazta előtt egy nagyobb adománnyal segítette. A gróf elfogadta a képet és nagylelkűen 100 koronát ajándékozott a festőnek.

Pár nap mulva Zichy gróf néhány mágnás barátjával került össze. Valahogy szóba jött ez a dolog is és kiderült, hogy Beleznay a mágnások mindenikét felkereste ezzel a mesével és szép pénzeket szedett össze tőlük. Az egyik mágnás feljelentésére megindult a vizsgálat Beleznay ellen és ma került ügye tárgyalásra.

A mai tárgyaláson, amely a büntetőjárásbírósa előtt folyt le, több tanu kihallgatása után Markos járásbíró 150 korona pénzbüntetésre ítélte Beleznayt család címén.

A festő az ítélet ellen felebbezett.

§ **Megszűnt sajtópör.** A Nap című lapban 1908. május 29-én „Klementina asszony szerelmei” cím alatt cikk jelent meg, amely egy aradmegyei asszonyról, bár név nélkül, kompromittáló adatokat tartalmazott. A cikket másnap az Aradi Közlöny is átvette. A közlemény miatt a sértett nő sajtópört indított lapunk ellen. A pörben a cikkért Bolgár Lajos segéd-szerkesztő vállalta a felelősséget. Az aradi törvényszék ma tartott ez ügyben tárgyalást. Bolgár Lajos, a cikk átvevője kijelentette, hogy a közlemény főszereplőjét, ama bizonyos Klementina asszonyt nem is ismeri, meggyőződött arról, hogy A Nap cikkében foglalt állítások valótlanok s azért, hogy a közleményt átvette, sajnálkozásának ad kifejezést. A sértett erre visszavonta a följelentést, mire a törvényszék megszüntette a további eljárást.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

— **Pénzügyi közgyűlés.** A Nagybuttyini Takaré- és Előlegezési Egylet mint szövetkezet f. hó 24-én tartotta élénk részvét mellett Almay Olivér elnökletével rendes évi közgyűlését. Elnök megnyitja a gyűlést, üdvözi a számosan megjelent tagokat, jelenti, hogy az egyletnek ez a 20-ik közgyűlése, szép szavakban eseteli az intézetnek fokról-fokra való szép fellendülését; számokban bemutatja az egyes számlák emelkedését, ugymint a váltótárca ma 811977 korona, a törzsbetét számla 132255

korona, a takarékbetét-számla 178388 korona, az összforgalom 5630073 korona, az év tiszta nyeresége 23114 korona, az egyletnek van ma 59 tagja 1010 törzsbetéttel. A közgyűlés ezen jelentést tudomásul vette és Dénes István dr. egyleti tag, illetékkiszabási titkár Budapestről úgy a vezérigazgatónak, mint az igazgatóságának a páratlan szép eredményért hálás elismerését és jegyzőkönyvi köszönetet szavazott meg. A szokásos felmentvények megadása után megválasztottak igazgatókká 10 évre: Bodea Gyula, Knirszky Iván, Dénes Jakab dr., Fekete József dr. és Bienenstock József (új). Felügyelőbizottsági tagokká 3 évre: Földes Soma, az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár főkönyvelője, Mezey Andor, az Aradi Központi Takarékpénztár vezérigazgatója, Dénes István dr. illetékkiszabási titkár Budapestről, Römer Miklós helybeli róm. kat. plébános és Posszert Ferenc műmalomtulajdonos. A közgyűlés után úgy az igazgatóság, mint a felügyelőbizottság gyűlést tartott. Az igazgatóság vezérigazgatóvá választotta Fekete József dr.-t, a felügyelőbizottság elnökévé választotta Römer Miklóst. A közgyűlést 35 terítékű jubiláris banket követte, melyen felköszöntésekben sem volt hiány, melyek közül kitént Fekete József dr. vezérigazgató felköszöntése, ki a részvényesek összeségére emelte poharát. Felköszöntőket mondtak még: Römer Miklós, Dénes István dr., Dénes Jakab dr., Mezey Andor, Földes Soma és Knirszky Iván. A legnagyobb kedélyben lefolyt banket a késő éjjeli órákban ért véget.

— Allatkiallítás. A biharmegyei gazdasági egyesület folyó évi március hó 14. és 15-én Nagyváradon tenyészsértés kiállítást és vásárt rendez. A kiállításra csak Bihar-, Békés-, Arad- és Hajdúvármegyékből fogadtatnak el sertések. Bejelentési határidő 1909. március 1.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad, január 26

Az időjárás rendellenességének következményeképpen az állandó hideg most köszöntött be, midőn a vetéseket nem borítja hó s így a fagy kárt tehet bennük.

A gabonaüzlet irányzata nyugodt. A tőzsdén számolnak ugyan a fenti körülménnyel, de még nem tartják oly veszélyesnek a helyzetet.

Elkelt a mai piacon:		
400 mm. buza	12.00—12.50	
400 mm. tengeri	6.20—6.25	
Rozs	9.30—0.00	
Zab	7.70—0.00	
Arpa	7.40—0.00	

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, január 26.

Amerika 1/2-el olcsóbb. 10 ezer mm. tartott.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Deli zárlat	2 órai zárlat
Buza április a ...	12.80—12.31	12.76—12.77
Tengeri májusra	7.32—7.33	7.23—7.29
Rozs áprilisra ...	10.10—10.11	10.06—10.07
Zab áprilisra ...	8.63—9.64	8.60—8.61
Buza 1909 októberre	10.93—10.94	10.87—10.88
Rozs októberre ...	9.12—9.13	9.0—9.10

Zárul 5 órakor.

Magyar hitelrészvény 728.25

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Január 26. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban ———— fillérig; közép páronként 400—40 kilogrammig terjedő súlyban ———— fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 118—120 fillérig; fiatal közép páronként 240—280 kilogrammig terjedő súlyban 120—121 fillérig; könnyű páronként 230 kilogrammig terjedő súlyban 21—122 fillérig.

Szerelvi: Nehez páronként 260 kilogrammon felüli súlyban ———— fillérig; közép páronként 24—26 kilogrammig terjedő súlyban ———— fillérig; könnyű páronként 24 kilogrammig terjedő súlyban ———— fillérig.

Sertéslelészám: Január hó 22. napján volt készlet 21.004 darab, január 23. napján folhajtatott 121 darab, január 25. napján elszállított 251 darab, január 26. napjára maradt készletben 21.145 darab.

A hízott sertés üzlet irányzata: kellemes.

IDEGENEK ARADON.

— Január 26. —

Fehér Kereszt szálloda. Hofmann Herman kereskedő Bécs. — Bródi József kereskedő Bécs. — Lassner Pál utazó Bécs. — Benitter Armin utazó Budapest. — Hecht Leó utazó Budapest. — Strasser L. utazó Budapest. — Berkes János igazgató Budapest. — Rosenthal Lajos utazó Budapest. — Ramharter József munkavezető Arad szőlőtelep. Mayer Vilmos utazó Budapest. — Adler József utazó Budapest. Krausz Emil utazó Budapest. — Spilmann Mihály utazó Budapest. — Wimmer Mór utazó Budapest. — Gutmann Miksa utazó Budapest. — Grauer Lajos kereskedő Francfeld. Gállik Konrád kereskedő Francfeld. — Pollak Sándor kereskedő Borosjenő. — Beuson Alfonz gazdaszt N.-Szalonta.

Központi szálloda. Reinitz Artur utazó Budapest. — Imreh József főszolgabíró Verespatak. — Bőjthe Kálmán főszolgabíró Baiassafalva. — Markus Zsigmond ker. utazó Kolozsvár. Kanka Henrik bizt. felügyelő Budapest. — Medlositz Ignácz utazó Budapest. — Spitzer Vilmos utazó Budapest. — Wilman Pál utazó Budapest. — Walaman Vilmos utazó Budapest. — Bereg Erzsébet utazó Budapest. — Hevesy Vilmos mérnök Budapest.

Pannónia szálloda. Fechner Sándor utazó Budapest. Gerson Herman kereskedő Klopotva. — Ambrus Gy. bérlet Nagylak. Kohn Rudolf kereskedő Somoskesz. — Miklós Gyula gyáros Budapest. — Braun Ödön utazó Budapest. Székessy Antalné jegyző neje Dombiratos. — Kranits Dusan utazó Budapest. — Kretsh Simon kereskedő Budapest. — Karácsonyi Dezső magánhivatalnok Pancsova. — Stern Zsigmond fakereskedő Petrozsény.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1909. évi január hó 27-én:

C) bérlet.

C) bérlet.

A vig özvegy.

Operette 3 felvonásban. Irta: Leon Viktor és Stein Leo. Zenéjét szerző: Lehár Ferenc. Fordította: Mérei Adolf.

SZEMÉLYEK:

Zéta Mirkó	Polgár S.	Bogdanovic	Kulesár L.
Valenc enne	Zalai Margit.	S Ivaine, neje	Gyórfi T.
Danilovics	Leó e. Leo.	Kromow	Bilinszki J.
Glavári Hanna	Kállai Jolán.	Prisics, őrnagy	Vihari Béta.
Rostilon	Faludi K.	Pra covia	Lászy Etel.
Cascade	Ladiszlai J.	Nyegus. irnok	Várnai Jenő.

Közdete este 7 és fél órakor.

NYILTTÉR.*

Ma, szerdán nagy arany-tombolaestély Kovács és Novotny éttermében.

Tombola:

Egy tömör 2 méter hosszú női aranylánc, arany órával.

Vigasz-tombola:

Egy tömör arany férfi lánc.

Qinternó:

Egy arany férfi kézelőgomb.

Egy arany női nyaklánc arcképtartóval.

Egy arany női nyaklánc arany szívvvel.

Egy arany női karcsat.

Qaternó:

Egy arany sziv igaz-gyöngyökkel.

Egy női aranygyűrű strass-kövekkel.

Egy pár aranyfüggő strass-kövekkel.

Egy női aranygyűrű rubin-kövekkel.

Egy pár kreol aranyfüggő.

Ternó:

8 drb különféle értékes ezüst tárgyak, mely tárgyak a Butorszövetkezet kirakatában megtekinthetők.

623

Tombola-jegy 1 korona.

Az utolsó évek hangversenyzője

SAUER EMIL

a legnagyobb élő zongora művész.

A londoni, párisi és amerikai lapok legújabb kritikái a „**Királyok királya**” címet adták neki.

Aradon február 2-án (ünnepnap) 5 órakor délután játszik.

Jegyek Ifj. Klein Mórnál kaphatók. 619

Értesítés.

Van szerencsém a nagyjérdemű közönség b. tudomására hozni, hogy a mai napon **Márton és Hirsch** cég kötelékéből barátságos uton megváltam és folyó évi február hóban **Andrássy-tér 8. szám alatt**

HIRSCH ANTAL cég alatt **szabó üzletet**

nyitok.

Becses pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

HIRSCH ANTAL,

uri szabó

563

1033—1909.

Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1908. évi 107228—V. számú rendelete a korcsmai palackok és ivóedények, valamint a tejespalackok és tejes kannák hitelesítése s az ezek hitelesítésért fizetendő díjak tárgyában levéltárunkban a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthető.

Felhívjuk a közönség figyelmét az ezen rendeletnek 19. §-ára, a mely szerint az 1907. évi V. t. c. 28. § a értelmében hitelesítési kötezettség alá eső palackok és ivóedények, a melyek az 1907. évi V. t.-cikk életbe léptének időpontjában az 1874: VIII. tcikk alapján már hitelesítési bélyeggel el vannak látva, továbbra is forgalomban, illetőleg használatban maradhatnak. Az 1907. évi V. tcikk életbelépte után 2 hónapig vagyis 1909. évi március hó 12 ig hitelesíthetők lesznek az olyan korcsmai palackok és ivóedények is, melyek jelen rendelet 2, illetve 6. §-ában előirt követelményeknek nem felelnek ugyan meg, de megfelelnek azon követelményeknek, melyeket az 1874. évi VIII. t.-c. alapján beadott rendeletben nyertek megállapítást. Az 1907. évi V. tcikk életbeléptekor a közforgalomban használt hitelesítetlen tejes palackok, tejes üvegpoharak és tejeskannák az idézett törvény életbeléptétől számított egy éven belül hitelesítés alá bocsájtandók.

Arad, 1909 január 14.

A városi tanács.

